Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 113

ՈՒՐԲԱԹ 18 ՄԱՅԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 30 ՄԱՅ՝

5 ՇԱՊԱՆ 1301

ԳԱՅՄԱՆ.Ք

Քաղաքացման տողը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ. երկու անգամի համար 2 գուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐՈՂՆՈՒՆ. Զալաթիա, Նորատունկեան խան։

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին։

{ كلوداري } درعلیه غلطه خانده نورادونكيان

غزته اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	Համար	Ջարեկան	դրամով	արծաթ.....200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Երեքամսեայ	»	» 50
»	»	Ամսական	»	» 20
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	Համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամսեայ	»	» 120
»	»	Եռամսեայ	»	» 60
Օտար	երկիրներ	Տարի	Դրամով	56
»	»	Վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լաղրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՈՒՐԲԱԹ 18 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ սկզբունքի տէր է այն մարդն որ բնաւ կարծիք չի փոխեր։ Ուստի, երբ տեսնուի մարդ մը, որ ժամանակ մը գաղափարի մը ծառայելէ յետոյ, դայն կը փոխէ կամ՝ բոլորովին կը լքանէ, կ'ըսուի թէ այդ մարդ սկզբունք չունի, և ամենական շահը կամ ուրիշ ոչ նուազ անպատուաբեր շարժառիթ մը պատճառ եղած է կարծեաց այդ փոփոխման։ Պէտք է ընդունիլ թէ ոմանց քով անձնական շահն և ուրիշ ոչ նուազ անպատուաբեր շարժառիթներ պատճառ կը լինին սկզբունքներ լքանելու և կարծիքներ փոփոխելու, և մինչեւ իսկ ներելի է ըսել թէ այսպիսի փոփոխմանց մեծամասնութիւնը կը կազմեն։ Բայց ուրիշ չլինիր ամենուին կարծել թէ ամեն անանձ որ կարծիք կը փոխեն, անպատճառ տգկարամիտ են կամ շահախնդիր։ Մըտաց զարգացման յայտնի նշան մը և հետեւութիւն մ'են կարծեաց փոփոխութիւնք, որք երբեմն կարեւոր սկզբունքներ թողլով հակառակ սկզբունքներ ընդգրկելու կ'առաջնորդեն զմարդ։ Եթէ մեր անձնական մտածումներով գաղափար մը կը գոյացնենք, ուրիշներու մտածմանց բերմամբ կամայ թէ ակամայ կը պարտաւորինք յաճախ բարեփոխել մեր մտածմանց ու խորհրդոց եզրակացութիւնները։ Մարդ կարի յանձնապատան, կարճամիտ, կամ մեղեռանդ պէտք է լինի՝ ըսելու համար թէ իւր միտքն ու սիրան անդրդուելի հաստատութեամբ կը դիմադրեն այս փորձին, և չեն կրեր բնաւ փոփոխում։ Եւ նո՛ւազ առաւել ենթակայ են կարծիք և զգացում փոխելու, որք սովոր են աւելի մտածել և աւելի զգալ, աւելի սովրիլ, աւելի քննել և աւելի դիտել։

Եթէ ուզիլ լինէր ենթադրել թէ կարծիք և սկզբունք փոխողներ տգկարամիտ կամ շահախնդիր մարդիկ են միայն, պէտք կը լինէր հետեւցընել թէ ամեն դարու, այլ մանաւանդ մեր դարու, բազում նշանաւոր մարդիկ տգկարամիտ կամ շահախնդիր հասարակ մահկանացուներ միայն եղած են, փոխանակ համայն աշխարհի սքանչացման առարկայ լինելու իրենց մտային և բարոյական բարձր կարողութեանց ու արժանեաց համար։ Պէ՞տք է միթէ օրինակներ մէջ բերել։ Գ. Կլատսդոն, որ այսօր Անգլիոյ Ազատականաց գլուխն է, իւր երիտասարդութեան մէջ ծայրայեղ պահպանողական մ'եղած է։ Իւր երիտասարդութեան առն երկու քառասուն հատորներ գրեց՝ նկեղեցւոյ և Պետութեան յարաբերութեանց նըկատմամբ պաշտպանելու համար այնպիսի սկզբունքներ, զորս ինք, իբրեւ նախարարապետ, օր մը գահաղուրկ պիտի ընէր, և անոնց ճշդիւ հակառակն ի գործ պիտի դնէր Իռլանդայի մէջ, Բողքականութիւնն հոն պետական կրօն լինելէ դադրեցնելով։ Երբ մարդ ծայրայեղ Պահպանողականութենէ ասպիճանապէս կը դառնայ ծայրայեղ ազատականութեան, իւր սկզբունքներ ուրիշ նկատմամբ ևս հարկաւ փոխուած կը կրեն։ ուստի այսօր չկայ խնդիր մը, որդի վրայ Գ. Կլատսդոն, իբրեւ հրապարակային մարդ, նոյն կարծիքն յայտնէ, զոր կը յայտնէր երբ 25–30 տարեկան երեսփոխան մ'էր։ Հակառակ կողմէն, հանգուցեալ Լորտ Պիքոնսֆիլտ, կամ Գ. Տիսրայէլի, որ հանրային կենաց մէջ մնած էր իբրեւ ծայրայեղ ազատական, ի վերջոյ դլուխ եղաւ պահպանողական կուսակցութեան, և աւելի մեծ ծառայութիւն մատոյց Պահպանողականաց, քան որչափ ի տղայ տիոց պահպանողական սկզբանց մէջ զարգացած պետական մարդիկ չէին կրցած։ Սըր Ռոպերտ Բիլ երեւելի աչխարհավարն, որ նստարջանի մը մէջ ազատ–վաճառականութեան ըսկզբունքը դատապարտած էր, և կարծանած էր ազատական նախարարութիւն մը որ այդ սկզբանց կը յաբէր, իշխանութեան անցնելէ յետոյ, յանկարդ նստարջանին մէջ տեսաւ թէ իւր դատապարտած սկզբունքն էր ուղիղ, թէ պաշտպանողական դըրութիւնն անպաշտպանելի էր, և թէ երկրին շահը կը պահանջէր լքանել իւր սիրած գաղափարն. ուստի, ինքն իսկ ազատ–վաճառականութեան ըսկզբունքն առաջին անգամ Անգլիոյ մէջ ի գործ դնելու նախաձեռնութիւնն ու պատիւն ունեցաւ։ Ուրիշ երկիրներու մէջ ալ կան մեծ մարդիկ որք կարծեաց փոփոխութեամբ նշանաւոր եղած են։ Գ. Թիէր արքայական մը լինելով մտաւ հանրային կենաց մէջ, և հանրապետական մեռաւ։ Արդ, ոչ ոք կրնայ ըսել թէ Կլատսդոնի, Պիքոնսֆիլտի, Ռոպերտ Բիլի և Թիէրի պէս մարդիկ տգկարամիտ եղած են, կամ իրենց ապրուստին համար կարծիք փոխելու հարկադրուած։

Այս դիտողութիւններն հարկ համարեցանք ընել՝ ոչ միայն որովհետեւ լաւ կը պատչաճին իբրեւ ընդհանուր պատասխան մը մեր մէջ տիրող զարմանալի նոր-պաշարման մը դէմ, այլ նաև ի բացատրութիւն մանաւոր երեւոյթի մը, զոր ներկայած է՝ Անգլիոյ մէջ Ընտրողական իրաւանց ընդարձակման Մրագրոյն վիճաբանութիւնն։ Ընթերցողք դիտեն Գ. Կլատսդոնի սոյն Մրագիրն, որոյ զօրութեամբ Անգլիոյ մէջ Երեսփոխան ընտրելու իրաւունք ունեցող արանց թիւն 3 միլիոնէն 5 միլիոնի պիտի բարձրանայ։ Տեղեկացած են նաեւ թէ Երեսփոխանաց ժողովն 137ի դէմ 332 ձայնիւ մերժեց պահպանողական Գ. Պրոտրիքի առաջարկն, որ կը պահանջէր Իռլանդան դուրս թողուլ Ընտրողական Մրագրին կիրառութեան շրջանակէն, ընտրական իրաւանց ընդարձակում չտալով Իռլանդայի ժողովրդեան։ Գ. Պրոտրիքի առաջարկին վիճաբանութեան պատուն, պահպանողական կուսակցութեան ամենէն փայլուն տաղանդներէն մին, Մալպրոյի դքսին որդին՝ Լորտ Ռանտոլֆ Զըրչիլ երիտասարդ ազնուականն, որ իւր կուսակցութեան ապագայ պետերէն մին լինելու և օր մը նախարարական պաշտօն վարելու յոյս կուտայ, յաջնուեցաւ իւր կուսակցութենէն, և ազդուական ընդդէմ խօսեցաւ պահպանողական առաջարկին, համարձակապէս յայտարարելով թէ, այս մանաւոր խնդրոյ մէջ, ազատական նախարարութեան հայեացքն առաւելապէս ժամանակեալ էր պետական մարդուքաղաքացիութեան։ Լորտ Զըրչիլ անց եալ դեկտ. ին մերժած էր իբրեւ անքաղաքացիական՝ Իռլանդայի ընտրողաց ու երեսփոխանաց թիւն աւելցընելու մասին նախարարութեան մը ղրած Ծրագիրն, բայց մայիս 20ի վիճաբանութեան մէջ անկեղծապէս խոստովանեցաւ թէ այնուհետեւ երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ տեղի ունեցած վիճաբանութեանց բերմամբ փոխած էր իւր կարծիք, և թէ նախարարական առաջարկին ի նպաստ և ընդդէմ յիշուած առարկութիւնները կշռելով, այն եզրակացութեան եկած էր թէ նախարարութիւնն իւրաւունք ունէր։ Լորտ Ռանտոլֆ Զըրչիլ հրաւէր կարդաց Գ. Գրոտրիքի՝ ետ առնուլ իւր առաջարկ, ապա թէ ոչ՝ պիտի պարտաւորի հակառակ քուէ տալ։ Գ. Գրոտրիք պատասխանեց թէ «չի կրնար իւր սկզբունքը լքանել», և պահանջեց քուէի դնել իւր առաջարկ, որ իբր 200 քուէի մեծամասնութեամբ մերժուեցաւ։ Պահպանողականներէն ոմանք հեռացան Լորտ Զըրչիլի ընթացքին, և ի նպաստ նախարարութեան քուէ տուին։

Ազատականաց հետ Լորտ Զըրչիլի կարծիքը սա էր թէ, մինչդեռ Իռլանդայի խնդիրը իռլանդական ժողովրդեան դժգոհութենէն ծագում առած էր, քաղաքագիտական չէր դժգոհութեան նոր և զօրաւոր աւելի մը տալ, Անգլիոյ և Սկովտիոյ ժողովրդեան տրուած իրաւունք մը զլանալով Իռլանդայի ժողովրդեան։ Մինչդեռ Գ. Գրոտրիքի համամիտ Պահպանողականք կը վախնան թէ Իռլանդացի Երեսփոխանաց աւելնալովը Գ. Բառնէլի հետեւող Ինքնավարական Երեսփոխանաց թիւը միայն պիտի աւելնայ, և այսպէս Իռլանդան Անգլիայէն բաժնելու ձեռնարկին քայլ մ'ևս յառաջ պիտի երթայ, նախարարականք ապահով են թէ Անգլիա արդարասիրութեանն նոր փորձ մը տալով Իռլանդայի ժողովրդեան՝ առաւել սերտիւ իրեն հետ պիտի կապէ զայն։

Մայիս 20ի վիճաբանութիւնն ուքուէարկութիւնը նոր հաստատեց մ'են Գ. Կլատսդոնի ազատական ծրագրին վերջնական յաղողութեան։ Եթէ Պահպանողականք չեն կրնար մերժել Իռլանդայի ժողովրդեան ընդարձակման իրաւանց ընդարձակումն, ի՞նչպէս պիտի մերժեն Անգլիոյ և Սկովտիոյ ժողովրդեան ընտրողական իրաւանց ընդարձակումն։ Կը կարծուի սակայն թէ Լորտերու ժողովոյն մէջ, Պահպանողականք իրենց սուր մեծամասնութենեն օգուտ քաղելով պիտի մերժեն կամ յոյժ պիտի չափաւորեն Գ. Կլատսդոնի ծրագիրը, պարտաւորելու համար զնա լուծել զնորընտրեալներն և նոր ընտրութիւններ կատարել։ Եթէ մինչեւ այն ատեն Գ. Կլատսդոնի նախարարութիւնն յաջող դարձուած մը տայ Եգիպտոսի գործոց, և մանաւանդ Կորտոն զօրավարն ազատէ, Ազատականք դեռ երկար ժամանակ իշխանութիւն պիտի կրնան վարել Անգլիոյ մէջ։ Թէպէտ շատ իրաւամբ կ'ըսէ թէ Պահպանողականք այնչափ անվստահութիւն ներշնչած են անգլիական ժողովրդեան, որ սա դիւրաւ պաշտօնանկ չլներ ազատական նախարարութիւն մը։

ՔԱՂՈՒԱԾՔ

ԵՐԻՒԻՒ ՍՈՒՐՃԱՆԴԱՆԷՆ (*)

ԵԳԻՊՏՈՍ

Անգլիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն մայիս 22ի նստին մէջ, Արտաքին գործոց խորհրդական լորտ Ֆիճմորիս չուզեց պատասխանել Գ. տը Վորմսի, որ կը հարցուներ թէ լորտ Տըֆֆրին հրահանգ ստացած է Բ. Դրան հետ բանակցելու՝ Սուտան Օսմ զօրք ղրկելու մասին(**)։ Դեսպանախորհրդոյ իրաւասութեան վրայ հարցումներու պատասխանելով, Գ. Կլատսդոն խուսափողական խօսքեր ըրաւ։ Բաւ թէ «Անգլ. կառավարութիւնը միւս տերութեանց նկատմամբ իւր քաղաքավարական պարտաւորութեանց մէջ թերացած կը լինի, եթէ Անգլիոյ հրաւէրն ընդունող մէկ կամ աւելի տերութիւններու վերագրէ դիտում մը հեռանալու Դեսպանախորհրդոյ հիմնադրին տրամադրութիւններէն, զոր լորտ Կըրանվիլ ցոյց տուած էր իւր ծանուցագրի մէջ։» Այս պատգամաձեւ յայտարարութենէ Պահպանողականաց գլուխներն հետեւցուցին թէ Դեսպանախորհուրդն եղմնական հիմնագրին սահմաններէն դուրս չպիտի ելնէ։

Մայիս 23 թուով Լոնտոնի թերթերուն տուած տեղեկութեանց նայելով, Անգլիոյ կառավարութիւնը բաւական փութաջանութեամբ յառաջ կը տանի պատերազմական պատրաստութիւնները։ Ուշուշի նաւային պաշտօնատունը մանաւանդ մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտայ։ Այս պատրաստութեանց ծանուցեալ նըպատակն է ազատել Կորտոն փաշան, որոյ վիճակն անստոյգ կը մնայ միշտ, զի անհնար եղած է լուր առնուլ Խարդումէն։ Այս անստուգութենէ օգուտ քաղելով, յուզիչ լուրեր արտադրող գործարանք ոչ սակաւ գործունէութիւն ցոյց կուտան։ Օրինակի համար, Դահիրէի ֆրանսերէն թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Կորտոն փաշա որոշած է թողուլ Անգլիայի ներկայացուցչի հանգամանքն և իրամտիթիւն ընդունիլ, և կը յաբէ իսկ, իբրեւ զգուշութիւն ընթերցողին բընական թերահաւատութեան դէմ, թէ այս լուր կատարելապէս արժանահաւատ աղբիւրէ առնուած է։ —Մէհտիին շարժմանց նկատմամբ արուած տեղեկութիւնք եւս անորոշ և հակառակ են։ Կերեւի թէ Մէհտին Էլ–Օպէյտէն դուրս ելեր է, բայց իւր մարդոց մէջ գժտութիւն կը տիրէ, որ իւր շարժմանց ազատութեան արգելք կը լինի։ Լոնտոնի մեծ թերթերն, որք սովորաբար այնչափ յանդուգն թղթակիցներ և ըստոյգ տեղեկութիւններ ստանալու ապահով միջոցներ ունին, բնաւ թղթակից չունին բուն Սուտանի մէջ։ Միայն թաչտ թղթակից մ'ուներ Խարդումի մէջ. բայց Խարդում պաշարեալ է միշտ, ուստի այս թղթակից ալ բան մը չի կրնար իմացնել Սուտանի գործոց վիճակին վրայ։ Որովհետեւ Մէհտիի ընակավայրը Սուտանի ներսերն աւելի հեռու տեղ մ'է, բնական է որ Մէհտիի վրայ առնուած տեղեկութիւնք Կորտոնի վրայ առնուած տեղեկութեանց չափ անստոյգ լինին։

Անգլիացիք վերին Եգիպտոսի սահմանադրելին, Աստան և Վատի–Հալֆա, անգլիական և եգիպտական զօրք ղրկելու ցոյցեր միշտ կ'ընեն, տեղացւոց վրայ կարծիք մը գոյացնելու համար թէ Մեծն Բրիտանիա թայլ չպիտի տայ Սուտանի ապստամբաց յաղթահարման։ Որովհետեւ ցամաքի վրայ տաքն անտանելի է եւրոպացի փափկակաղմ զօրաց, նեղոսի ճամբով երթեւեկութիւնն աւելի դիւրին կը լինի Անգլիացւոց։ Զինուորական պատրաստութեանց հետ զուգընթացաբար նաւային պատրաստութիւնք ևս կը կատարուին բընականապէս։

Գահիրէէն մայիս 24 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նախարարապետ Նուբար փաշա Սուլթան փաշայի առաջարկեր է Եգիպտոսի ներկայացուցիչը լինել առաջիկայ Դեսպանախորհրդոյ մէջ, բայց Սուլթան փաշա յանձն չէ առեր։ Ասոի կը հետեւի թէ Գահիրէի կառավարութիւնք պիտի կրնայ ներկայացնել մի ուրիշ լրագրի մը հրատարակչութիւնը։ Լորտ Ռանտոլֆ Զըրչիլ հրաւէր կարդաց Գ. Գրոտրիքի՝ ետ առնուլ իւր առաջարկ, ապա թէ ոչ՝ պիտի պարտաւորի հակառակ քուէ տալ։ Գ. Գրոտրիք պատասխանեց թէ «չի կրնար իւր սկզբունքը լքանել», և պահանջեց քուէի դնել իւր առաջարկ, որ իբր 200 քուէի մեծամասնութեամբ մերժուեցաւ։ Պահպանողականներէն ոմանք հեռացան Լորտ Զըրչիլի ընթացքին, և ի նպաստ նախարարութեան քուէ տուին։

Ազատականաց հետ լորտ Զըրչիլի կարծիքը սա էր թէ, մինչդեռ Իռլանդայի խնդիրը իռլանդական ժողովրդեան դժգոհութենէն ծագում առած էր, քաղաքագիտական չէր դժգոհութեան նոր և զօրաւոր աւելի մը տալ, Անգլիոյ և Սկովտիոյ ժողովրդեան տրուած իրաւունք մը զլանալով Իռլանդայի ժողովրդեան։ Մինչդեռ Գ. Գրոտրիքի համամիտ Պահպանողականք կը վախնան թէ Իռլանդացի Երեսփոխանաց աւելնալովը Գ. Բառնէլի հետեւող Ինքնավարական Երեսփոխանաց թիւը միայն պիտի աւելնայ, և այսպէս Իռլանդան Անգլիայէն բաժնելու ձեռնարկին քայլ մ'ևս յառաջ պիտի երթայ, նախարարականք ապահով են թէ Անգլիա արդարասիրութեանն նոր փորձ մը տալով Իռլանդայի ժողովրդեան՝ առաւել սերտիւ իրեն հետ պիտի կապէ զայն։

Մայիս 20ի վիճաբանութիւնն ուքուէարկութիւնը նոր հաստատեց մ'են Գ. Կլատսդոնի ազատական ծրագրին վերջնական յաղողութեան։ Եթէ Պահպանողականք չեն կրնար մերժել Իռլանդայի ժողովրդեան ընտրողական իրաւանց ընդարձակումն, ի՞նչպէս պիտի մերժեն Անգլիոյ և Սկովտիոյ ժողովրդեան ընտրողական իրաւանց ընդարձակումն։ Կը կարծուի սակայն թէ Լորտերու ժողովոյն մէջ, Պահպանողականք իրենց սուր մեծամասնութենեն օգուտ քաղելով պիտի մերժեն կամ յոյժ պիտի չափաւորեն Գ. Կլատսդոնի ծրագիրը, պարտաւորելու համար զնա լուծել զնորընտրեալներն և նոր ընտրութիւններ կատարել։ Եթէ մինչեւ այն ատեն Գ. Կլատսդոնի նախարարութիւնն յաջող դարձուած մը տայ Եգիպտոսի գործոց, և մանաւանդ Կորտոն զօրավարն ազատէ, Ազատականք դեռ երկար ժամանակ իշխանութիւն պիտի կրնան վարել Անգլիոյ մէջ։ Թէպէտ շատ իրաւամբ կ'ըսէ թէ Պահպանողականք այնչափ անվստահութիւն ներշնչած են անգլիական ժողովրդեան, որ սա դիւրաւ պաշտօնանկ չլներ ազատական նախարարութիւն մը։

(*)։ — Ի բաց առեալ այն ամեն խնդիրներ ու լուրեր, որոց վրայ խօսիլ արգիլեալ է յատուկ ազդարարութեամբ։

(**) Բէլ–Մէլ–Կազէթ ծանուցած է թէ Անգլիոյ նախարարութիւնը Բ. Դրան առաջարկած է քանի մը հարար զօրք ղրկել Սուտան։ Բայց Լոնտոնի ուրիշ լրագիրք այս մասին բան մը չեն ըսեր։

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 113

ՈՒՐԲԱԹ 18 ՄԱՅԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 30 ՄԱՅ՝

5 ՇԱՊԱՆ 1301

ԳԱՅՄԱՆ.Ք

Քաղաքացման տողը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ. երկու անգամի համար 2 գուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐՈՂՆՈՒՆ. Զալաթիա, Նորատունկեան խան։

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին։

{ كلوداري } درعلیه غلطه خانده نورادونكيان

غزته اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՈՒՐԲԱԹ 18 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ սկզբունքի տէր է այն մարդն որ բնաւ կարծիք չի փոխեր։ Ուստի, երբ տեսնուի մարդ մը, որ ժամանակ մը գաղափարի մը ծառայելէ յետոյ, դայն կը փոխէ կամ՝ բոլորովին կը լքանէ, կ'ըսուի թէ այդ մարդ սկզբունք չունի, և ամենական շահը կամ ուրիշ ոչ նուազ անպատուաբեր շարժառիթ մը պատճառ եղած է կարծեաց այդ փոփոխման։ Պէտք է ընդունիլ թէ ոմանց քով անձնական շահն և ուրիշ ոչ նուազ անպատուաբեր շարժառիթներ պատճառ կը լինին սկզբունքներ լքանելու և կարծիքներ փոփոխելու, և մինչեւ իսկ ներելի է ըսել թէ այսպիսի փոփոխմանց մեծամասնութիւնը կը կազմեն։ Բայց ուզիլ չլինիր ամենուին կարծել թէ ամեն անանձ որ կարծիք կը փոխեն, անպատճառ տգկարամիտ են կամ շահախնդիր։ Մըտաց զարգացման յայտնի նշան մը և հետեւութիւն մ'են կարծեաց փոփոխութիւնք, որք երբեմն կարեւոր սկզբունքներ թողլով հակառակ սկզբունքներ ընդգրկելու կ'առաջնորդեն զմարդ։ Եթէ մեր անձնական մտածումներով գաղափար մը կը գոյացնենք, ուրիշներու մտածմանց բերմամբ կամայ թէ ակամայ կը պարտաւորինք յաճախ բարեփոխել մեր մտածմանց ու խորհրդոց եզրակացութիւնները։ Մարդ կարի յանձնապատան, կարճամիտ, կամ մեղեռանդ պէտք է լինի՝ ըսելու համար թէ իւր միտքն ու սիրան անդրդուելի հաստատութեամբ կը դիմադրեն այս փորձին, և չեն կրեր բնաւ փոփոխում։ Եւ նո՛ւազ առաւել ենթակայ են կարծիք և զգացում փոխելու, որք սովոր են աւելի մտածել և աւելի զգալ, աւելի սովրիլ, աւելի քննել և աւելի դիտել։

Եթէ ուզիլ լինէր ենթադրել թէ կարծիք և սկզբունք փոխողներ տգկարամիտ կամ շահախնդիր մարդիկ են միայն, պէտք կը լինէր հետեւցընել թէ ամեն դարու, այլ մանաւանդ մեր դարու, բազում նշանաւոր մարդիկ տգկարամիտ կամ շահախնդիր հասարակ մահկանացուներ միայն եղած են, փոխանակ համայն աշխարհի սքանչացման առարկայ լինելու իրենց մտային և բարոյական բարձր կարողութեանց ու արժանեաց համար։ Պէ՞տք է միթէ օրինակներ մէջ բերել։ Գ. Կլատսդոն, որ այսօր Անգլիոյ Ազատականաց գլուխն է, իւր երիտասարդութեան մէջ ծայրայեղ պահպանողական մ'եղած է։ Իւր երիտասարդութեան առն երկու քառասուն հատորներ գրեց՝ նկեղեցւոյ և Պետութեան յարաբերութեանց նըկատմամբ պաշտպանելու համար այնպիսի սկզբունքներ, զորս ինք, իբրեւ նախարարապետ, օր մը գահաղուրկ պիտի ընէր, և անոնց ճշդիւ հակառակն ի գործ պիտի դնէր Իռլանդայի մէջ, Բողքականութիւնն հոն պետական կրօն լինելէ դադրեցնելով։ Երբ մարդ ծայրայեղ Պահպանողականութենէ ասպիճանապէս կը դառնայ ծայրայեղ ազատականութեան, իւր սկզբունքներ ուրիշ նկատմամբ ևս հարկաւ փոխուած կը կրեն։ ուստի այսօր չկայ խնդիր մը, որդի վրայ Գ. Կլատսդոն, իբրեւ հրապարակային մարդ, նոյն կարծիքն յայտնէ, զոր կը յայտնէր երբ 25–30 տարեկան երեսփոխան մ'էր։ Հակառակ կողմէն, հանգուցեալ Լորտ Պիքոնսֆիլտ, կամ Գ. Տիսրայէլի, որ հանրային կենաց մէջ մնած էր իբրեւ ծայրայեղ ազատական, ի վերջոյ դլուխ եղաւ պահպանողական կուսակցութեան, և աւելի մեծ ծառայութիւն մատոյց Պահպանողականաց, քան որչափ ի տղայ տիոց պահպանողական սկզբանց մէջ զարգացած պետական մարդիկ չէին կրցած։ Սըր Ռոպերտ Բիլ երեւելի աչխարհավարն, որ նստարջանի մը մէջ ազատ–վաճառականութեան ըսկզբունքը դատապարտած էր, և կարծանած էր ազատական նախարարութիւն մը որ այդ սկզբանց կը յաբէր, իշխանութեան անցնելէ յետոյ, յանկարդ նստարջանին մէջ տեսաւ թէ իւր դատապարտած սկզբունքն էր ուղիղ, թէ պաշտպանողական դըրութիւնն անպաշտպանելի էր, և թէ երկրին շահը կը պահանջէր լքանել իւր սիրած գաղափարն. ուստի, ինքն իսկ ազատ–վաճառականութեան ըսկզբունքն առաջին անգամ Անգլիոյ մէջ ի գործ դնելու նախաձեռնութիւնն ու պատիւն ունեցաւ։ Ուրիշ երկիրներու մէջ ալ կան մեծ մարդիկ որք կարծեաց փոփոխութեամբ նշանաւոր եղած են։ Գ. Թիէր արքայական մը լինելով մտաւ հանրային կենաց մէջ, և հանրապետական մեռաւ։ Արդ, ոչ ոք կրնայ ըսել թէ Կլատսդոնի, Պիքոնսֆիլտի, Ռոպերտ Բիլի և Թիէրի պէս մարդիկ տգկարամիտ եղած են, կամ իրենց ապրուստին համար կարծիք փոխելու հարկադրուած։

Այս դիտողութիւններն հարկ համարեցանք ընել՝ ոչ միայն որովհետեւ լաւ կը պատչաճին իբրեւ ընդհանուր պատասխան մը մեր մէջ տիրող զարմանալի նոր-պաշարման մը դէմ, այլ նաև ի բացատրութիւն մանաւոր երեւոյթի մը, զոր ներկայած է՝ Անգլիոյ մէջ Ընտրողական իրաւանց ընդարձակման Մրագրոյն վիճաբանութիւնն։ Ընթերցողք դիտեն Գ. Կլատսդոնի սոյն Մրագիրն, որոյ զօրութեամբ Անգլիոյ մէջ Երեսփոխան ընտրելու իրաւունք ունեցող արանց թիւն 3 միլիոնէն 5 միլիոնի պիտի բարձրանայ։ Տեղեկացած են նաեւ թէ Երեսփոխանաց ժողովն 137ի դէմ 332 ձայնիւ մերժեց պահպանողական Գ. Պրոտրիքի առաջարկն, որ կը պահանջէր Իռլանդան դուրս թողուլ Ընտրողական Մրագրին կիրառութեան շրջանակէն, ընտրական իրաւանց ընդարձակում չտալով Իռլանդայի ժողովրդեան։ Գ. Պրոտրիքի առաջարկին վիճաբանութեան պատուն, պահպանողական կուսակցութեան ամենէն փայլուն տաղանդներէն մին, Մալպրոյի դքսին որդին՝ Լորտ Ռանտոլֆ Զըրչիլ երիտասարդ ազնուականն, որ իւր կուսակցութեան ապագայ պետերէն մին լինելու և օր մը նախարարական պաշտօն վարելու յոյս կուտայ, յաջնուեցաւ իւր կուսակցութենէն, և ազդուական ընդդէմ խօսեցաւ պահպանողական առաջարկին, համարձակապէս յայտարարելով թէ, այս մանաւոր խնդրոյ մէջ, ազատական նախարարութեան հայեացքն առաւելապէս ժամանակեալ էր պետական մարդուքաղաքացիութեան։ Լորտ Զըրչիլ անց եալ դեկտ. ին մերժած էր իբրեւ անքաղաքացիական՝ Իռլանդայի ընտրողաց ու երեսփոխանաց թիւն աւելցընելու մասին նախարարութեան մը ղրած Ծրագիրն, բայց մայիս 20ի վիճաբանութեան մէջ անկեղծապէս խոստովանեցաւ թէ այնուհետեւ երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ տեղի ունեցած վիճաբանութեանց բերմամբ փոխած էր իւր կարծիք, և թէ նախարարական առաջարկին ի նպաստ և ընդդէմ յիշուած առարկութիւնները կշռելով, այն եզրակացութեան եկած էր թէ նախարարութիւնն իւրաւունք ունէր։ Լորտ Ռանտոլֆ Զըրչիլ հրաւէր կարդաց Գ. Գրոտրիքի՝ ետ առնուլ իւր առաջարկ, ապա թէ ոչ՝ պիտի պարտաւորի հակառակ քուէ տալ։ Գ. Գրոտրիք պատասխանեց թէ «չի կրնար իւր սկզբունքը լքանել», և պահանջեց քուէի դնել իւր առաջարկ, որ իբր 200 քուէի մեծամասնութեամբ մերժուեցաւ։ Պահպանողականներէն ոմանք հեռացան Լորտ Զըրչիլի ընթացքին, և ի նպաստ նախարարութեան քուէ տուին։

Ազատականաց հետ լորտ Զըրչիլի կարծիքը սա էր թէ, մինչդեռ Իռլանդայի խնդիրը իռլանդական ժողովրդեան դժգոհութենէն ծագում առած էր, քաղաքագիտական չէր դժգոհութեան նոր և զօրաւոր աւելի մը տալ, Անգլիոյ և Սկովտիոյ ժողովրդեան տրուած իրաւունք մը զլանալով Իռլանդայի ժողովրդեան։ Մինչդեռ Գ. Գրոտրիքի համամիտ Պահպանողականք կը վախնան թէ Իռլանդացի Երեսփոխանաց աւելնալովը Գ. Բառնէլի հետեւող Ինքնավարական Երեսփոխանաց թիւը միայն պիտի աւելնայ, և այսպէս Իռլանդան Անգլիայէն բաժնելու ձեռնարկին քայլ մ'ևս յառաջ պիտի երթայ, նախարարականք ապահով են թէ Անգլիա արդարասիրութեանն նոր փորձ մը տալով Իռլանդայի ժողովրդեան՝ առաւել սերտիւ իրեն հետ պիտի կապէ զայն։

Մայիս 20ի վիճաբանութիւնն ուքուէարկութիւնը նոր հաստատեց մ'են Գ. Կլատսդոնի ազատական ծրագրին վերջնական յաղողութեան։ Եթէ Պահպանողականք չեն կրնար մերժել Իռլանդայի ժողովրդեան ընտրողական իրաւանց ընդարձակումն, ի՞նչպէս պիտի մերժեն Անգլիոյ և Սկովտիոյ ժողովրդեան ընտրողական իրաւանց ընդարձակումն։ Կը կարծուի սակայն թէ Լորտերու ժողովոյն մէջ, Պահպանողականք իրենց սուր մեծամասնութենեն օգուտ քաղելով պիտի մերժեն կամ յոյժ պիտի չափաւորեն Գ. Կլատսդոնի ծրագիրը, պարտաւորելու համար զնա լուծել զնորընտրեալներն և նոր ընտրութիւններ կատարել։ Եթէ մինչեւ այն ատեն Գ. Կլատսդոնի նախարարութիւնն յաջող դարձուած մը տայ Եգիպտոսի գործոց, և մանաւանդ Կորտոն զօրավարն ազատէ, Ազատականք դեռ երկար ժամանակ իշխանութիւն պիտի կրնան վարել Անգլիոյ մէջ։ Թէպէտ շատ իրաւամբ կ'ըսէ թէ Պահպանողականք այնչափ անվստահութիւն ներշնչած են անգլիական ժողովրդեան, որ սա դիւրաւ պաշտօնանկ չլներ ազատական նախարարութիւն մը։

(*)։ — Ի բաց առեալ այն ամեն խնդիրներ ու լուրեր, որոց վրայ խօսիլ արգիլեալ է յատուկ ազդարարութեամբ։

(**) Բէլ–Մէլ–Կազէթ ծանուցած է թէ Անգլիոյ նախարարութիւնը Բ. Դրան առաջարկած է քանի մը հարար զօրք ղրկել Սուտան։ Բայց Լոնտոնի ուրիշ լրագիրք այս մասին բան մը չեն ըսեր։

նի բռներ են զայն, ըստ այլոց՝ Սիսերիա աքսորեն։

ՄԱՆՉԷՍԹՐԻ ԶՐԱՆՑ.— Լոնտոն 24 մայիս. Մանչէսթրը քաղաքը ծովու հետ յաւուրուկ ցուցոյց մը միջոցաւ ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ դնելու ծրագիրը Լորտերու ժողովոյն Ցանձնախմբին կողմէ քննուեցաւ։ Ցանձնախումբն հաւանեցաւ ծրագրին, պայման դնելով որ առաջարկուք հինգ միլիոն ոսկոյ դրամագլուխ մը հաւաքեն՝ չնուիրեան ձեռնարկելէ առաջ։ Ծրագրի հեղինակներն, որք վայրկեանէ ի վայրկեան Ցանձնախմբին ուրոյնան կ'սպասէին, շատ գոհ եղան իմանալով թէ վերջնապէս Խորհրդարանն նպաստաւոր որոշում մը տուաւ իրենց առաջարկութեան, ուստի հեռագրաւ ծանուցին ի Մանչէսդր։ Անդ, Մանչէսդրի Պորսային մէջ, անմիջապէս հանդանակութիւն մը բացուեցաւ երեւելի վաճառականաց և տեղանաւորաց ձեռամբ, որք երեք ժամու մէջ հաւաքեցին պահանջուած հինգ միլիոն ոսկոյ դրամագլուխն։ Հեռապէս ջրանցքին չնուիրիւնն ապահովուած է։

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՄՐԱՑԻՐ.—Մայիս 23ին Պ. Կլատստոնի ընտրողական ծրագիրը նոր յաղթանակ մը տարաւ Երեսփոխանաց Ժողովոյն մէջ։ Պահպանողական ընդդէմի զնդապետ, որ և է կերպիւ այդ ծրագիրն ամբոխեան դատապարտելու խորհրդով, առաջարկած էր որ ծրագիրը վերջնապէս քուէարկուելէ ետքն ալ չգործադրուի, այսինքն իբր երկու միլեան ընտրողք իրենց ատցած իրաւունքն ի գործ չկարենան դնել, մինչեւ որ երեսփոխանական ամրոնները նոր բաշխումը և ընտրական շրջանակներու վերակազմութիւն մը չկատարուի յատուկ օրէնքով։ Պահպանողականք ապահով էին թէ, եթէ նախարարութիւնն յաջողէր իսկ իւր ընտրողական ծրագիրը քուէարկել տալ Լորտերու ժողովոյն, սխեռոց վերաքաշման նկատմամբ իւր ապագայ ծրագիրը դիւրաւ պիտի մերժուէր Լորտերէն, և այսպէս ընտրողական ծրագիրն իսկ ամուլ պիտի մնար։ Լորտերը, թէև չկարենան ժողովրդական ներկայացուցման իրաւանց դէմ առարկութիւն ընել, կրնան հակառակել ընտրական շրջանակներու այնպիսի վերակազմութեան մը, որ դրպատ կ'աւելցնէ Երեսփոխանաց ժողովոյ ազատական և ժողովրդական անդամոց թիւը։ Բայց Ռանտոլֆ Զբրչիլ նոյնն դէմ եւաւ իւր կուսակցութեան գրեթէ որոշած հնարքներուն, եւ ըստ թէ այս մեծ Ծրագրին անյաջողութեան դատապարտելու համար երկրորդական կէտերու և կեղծ հաշիւներու վրայ պէտք չէ յենուլ։ Պ. Սդէնլի առաջարկն 182ի դէմ 276 ձայնիւ մերժուեցաւ։

ՄԱՏԱԿԱԲԱՐ.— Թամանթավին կը հեռագրեն առ Սրանդրբ. Ֆրանսացւոց Մատակաբարի դէմ գործող զօրաց ընդհանուր հրամանատար Միոյ ծովակալն հասաւ։ Մանոյ Մատակաբար հասատաւեալ օտար հիւպատոսաց թէ կղզւոյն բոլոր եղեռնքն ի մեծոյ պատերազմի վիճակի պիտի ենթարկի։ Այսպէս Մահանուրի, Ֆէնբրիվի և Վոհեմարի նաւահանգիստք պիտի փակին ընդդէմ բրիտանական վաճառականութեան։ Թամանթավի և օտար երկիրներու միջև յարաբերութիւնք պիտի ընդհատին։ Հովայք (տիրոյ ցեղն ի Մատակաբար) մեծ թուով համախմբեալ կան միտ Թամանթավի շուրջ, և պաշտպանողական դիրք մը կը բռնեն։ Հովայք հաստատութեան նոր առաջարկներ ըրեր են, զորս Ֆրանսացիք մերժեր են, Բարկի Խորհրդարանին ընթացքէն քաջալերեալ։

—ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԱՆՏԱՐԻՆԲ.—Զինական կառավարութիւնը, Թիւնէզիի դաշնադրին կնքման վրայ, Ֆրանսայի Լէսբէ ծովակալն և Ֆուրնիէ հարիւրապետն Արկին Վիշսայի պատուանշանը տուաւ, զոր ստացողը «Մանտարին» տիտղոսն ալ կրելու իրաւունք կը տոնայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս կանխաւ ծանուցած էինք, չորեքշաբթի առաւօտ Բաղքական Ժողովը Ուսումնական Խորհրդոյ հետ համախմբութիւն նիստ ըրաւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ, և կեդրոնական վարժարանի խնդրոյն վրայ խորհրդակցելով որոշեցին.

1.—Ղալաթիոյ վարժարանը կեդրոնական բարձրագոյն ուսումնարանի վերածել, Ղալաթիոյ կալուածոց սընտուկին պարտքերը վճարելով և կալուածական և այլ բոլոր հասոյթներն ուսումնարանին յատկացնելով։

2.—Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ի պատրիարքական գահն վերջին վերադարձին առաջին օրերը, Պատրիարքարանի մէջ Նորին բարձր սրբազնութիւնք հրաւիրանօք ազգային երեւելիներէն հատ-հատկեալ 1450 լիրայի գումարը, որ կեդրոնական ուսումնարանի հաստատութեան և Պատրիարքարանի չնուիրեան պիտի յատկանար, ամբողջապէս յատկացնել Ղալաթիոյ կալուածոց մնուկին վճարման միայն։

3.—Ցանձնաժողով մը կազմել, պաշտօն տալով նմա, որ յիշեալ 1450 լիրան դանձէ, Ղալաթիոյ կալուածոց մնուկին պարտուց համար վճարէ, և մինչեւ ցարդ Ուսումնական խորհրդոյ կողմանէ մատուցեալ ծրագրերն աչքէ անցընելով՝ ուսումնարանին նիւթական ու ուսումնական վարչութեան և մատակարարութեան վերաբերեալ տեղեկագիր մը մատուցանէ Վարչութեան։

Յետ յանձնաժողովոյ անդամք են Բաղ. Ժողովոյ կողմանէ՝

Բարսեղ էֆէնտի Հալաճեան
Մկրտիչ » Էսաեան
Սեպուհ » Մագսուտեան
Ռուբէն » Կիւմիւշկէրտան
Կարապետ » Հաղարեան

Ուսումն. Խորհրդոյ կողմանէ՝

Մկրտիչ էֆէնտի Մէզուրեան
Ռէթէոս » Պէրպէրեան
Տօքթէօր Մ. » Իւթիւճեան

Ուսումնական Խորհուրդը, չորեքշաբթի Բաղաքական Ժողովոյ հետ համախմբութիւն նիստ ընելէն յետոյ, առանձինն ալ նիստ ըրաւ, և բաց յայտնեց, տեսնելով Իզմիրի Ուսումնական Խորհրդոյ տեղեկագիրն՝ որով ընդարձակ ծանօթութիւն տրուած է քաղաքին Հափսիմեանց վարժարանի վերաշինութեան գործին վրայ, պարտ համարեցաւ հետեւեալ հեռագիրն ուղղել.

«Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտի Մաղսուտաֆ

«Ամենապատիւ Ուսումն. խորհրդոյ Զմիւռնիոյ

«Հափսիմեանց վարժարանին վերաշինութեան կատարեալ յաջողութեան ու բացման փայլուն հանդիսին համար կը շնորհաւորեմք Զմիւռնիոյ Հայ Հասարակութիւնն»։

Ի Դիմաց Կեդր. Ուսումն. խորհր.
Ամենապատիւ
Մ. Մեղրոբեան

Ուսումնական խորհուրդը սոյն նիստին մէջ տեսնելով նաև Վարնայի մէջ հաստատեալ Հայրենասիրաց անուն ընկերութեան կանոնագիրն, և նորա վաւերացումն իւր ձեռնհասութենէն վեր համարելով որոշեց վերադարձնել առ Բաղաքական ժողովն, յորմէ ղրեալ էր առ ինքն։

Ուսումնական խորհուրդն իւր յաջորդ նիստը Մայիս 25 ի սրբթի օրը պիտի ընէ։

Բաղաքական ժողովը չորեքշաբթի Կրօնական ժողովոյ հետ ալ խառն նիստ ըրաւ, դարձեալ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ, և առաջնորդաց թափուր ու առկախ վիճակաց խնդրով զբաղեցաւ։

Որոշեց հրահանգ զրկել առ Դաւառական վարչութիւն Տրապիզոնի՝ առաջնորդական ընտրութեան համար։

Ցանձնարարեց Կրօնական ժողովոյ՝ եկեղեցական մը ընտրել ի հովուութիւն Բարերդի վիճակին, մինչեւ ցլուծումն առաջնորդական խնդրոյ Տ. Ամբրոսիոս Ծ. վարդապետի Ռուբինեանց։

Ցանձնարարեց Կրօնական ժողովոյ՝ Մշոյ, Արապկիրի և այլ այսպիսի վիճակաց Առաջնորդաց հետ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուին, բանակցելով՝ առաջնորդական փոխանորդներ ընտրել և Խառն ժողովոյ հաղորդել ընտրելոց ցանկն։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, այս անօրինութենէն յետոյ, ուղեւորեցաւ Հիւանդանոց, և Խառն ժողովն ըսելով Կրօնական ու Բաղաքական ժողովոց կողմանէ առ կաթողիկոսական տեղապահ Ամեն. Տ. Մակար Սրբազան ուղղեալ հեռագրին համար տրուած բացատրութիւններն, ընդունեց և հաստատեց, և հարկ տեսաւ՝ ի գլխոյ Խառն ժողովոյ հետեւեալ հեռագիրն եւս ուղղել.

«16 Մայիս 1884

«Մակար Սրբոյ. Տեղ. Լիմասոնի

«Սասանցք Ձեր պատասխանոյն հեռագիրը. կը յուսանք, որ Ներսէս Պատրիարք Ազգին կանոց տալն չպիտի մերժէ բազմիւ յամառ Հայրասիրատեան»։

Ա.ԾԵՆՈՒ. ՌԱՌ. ԺՈՂՈՎ. Ա.ԾԵՆՈՒ. ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎ.
Ս. ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ ԽՈՐԻՆ ԱՐԲԵՊ.

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրած է Ուսումնական խորհրդոյ անդամներն, առաջիկայ կիրակի իւր տունը դասուիլ՝ ստիպողական խնդրոյ մը վրայ բանակցելու համար։

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հօր հրամանաւ, առաջիկայ կիրակի օր մայիս 20, Ս. Փրկչի մատրան մէջ Դասը գիւղի քարոզիչ Ս. Եղիշէ վարդապետ Գատարագ պիտի մատուցանէ վասն հոգւոյ հանգուցեալ Զարիֆիի։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ցաւակցութեան ու սիրտ-սրտութեան գիր գրկեց առ Բարձր. մեծ նպաստաւոր, Դպրոց քահանայի Աբրահամ էֆէնտիի միջոցաւ։

Կարնոյ գաւառական վարչութեան ժամանակը լրանալէն յետոյ, առժամեայ խառն ժողով մը հաստատուած էր անցեալ տարի։ Այս անգամ Կարնէն հատած լուրերու համեմատ նախապէս Երեսփոխանական ժողովոյն պրակատները նոր ընտրութեամբ լրացած, և յետոյ գաւառական վարչութեան Կրօնական և Բաղաքական ժողովները ընտրուած են հետեւեալ անդամներով.

Կրօնական ժողով.

Տ. Մկրտիչ քահանայ Թորոսեան, Կարնոյ քաղաքի.
Տ. Անդրէաս քահանայ Գաւառեան, Կարնոյ քաղաքի.
Տ. Համազասպ քահանայ Ֆրոյեան, Կարնոյ քաղաքի.
Տ. Բռանարատ քահանայ Խօջեանց, Կրիչք գիւղի.
Տ. Մարտիրոս քահանայ Հակոյեան, Մուտուրկա գիւղի.
Տ. Յակոբ քահանայ Դամբրճեան, Դեղտիսա գիւղի.
Տ. Պետրոս քահանայ Մարգարեան, Դան գիւղի։

Բաղաքական ժողով.

Յակոբ էֆէնտի Տիրայրեան, պաշտօնատար.
Յակոբ էֆ. Ալգուսեան, դեղադրագործ.
Ատաուատատուր էֆ. Զիլինկիրեան, վաճառական.
Առաքել էֆ. Աւետիսեան, դասատու.
Գրիգոր էֆ. Եանքիւան, պաշտօնատար.
Յակոբ էֆ. Զիլինկիրեան, վաճառական.
Գրիգոր էֆ. Սարգսեան, վաճառական.
Կարնոյ գաւառական ժողովն սոյն ընտրութիւնները տեղեկագրելով, Պատրիարքարանի վաւերացումը խնդրած է։

Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին տարեկան ծանախմբութիւնը տեղի ունեցաւ երեկ մեծաւ հանդիսութեամբ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը չորեքշաբթի երեկոյէ անդ գնաց ընկերակցութեամբ Մեծ. Կիւմիւշկէրտան Տիգրան էֆէնտիի և երկուց վարդապետաց. և երեկոյեան ժամերգութիւնը կատարելով գիշերը անդ անցուց։

Ժամերգութեան և Ս. Պատարագի երգեցողութիւնը Որբանոցի աղջիկք կատարեցին օրինակելի ճշգութեամբ և կանոնաւորութեամբ, երկնց ուսուցչին Մեծ. Ն. Թաշճեան էֆէնտիի առաջնորդութեամբ։ Հինգ վարդապետք Ս. Պատարագին սպասաւորեցին, և Ամեն. Ս. Պատրիարքը սրտաշարժ քարոզ մը խօսեցաւ ի խորհուրդ տօնին, ցուցանելով զիրենս բարերար մարդկային խնամութեանց և նորա ատուած այնի օրինակով զամենեսին ի գթութիւն և յողորմութիւն յորդորելով։ Օրհնութեամբ յեշատակեց Հիւանդանոցի հիմնադիր Գէղճեան Մեծանուն ամիրայն, զոր «ատուած այնի դիմութեամբ ազգիս տուեալ մի մեծ շնորհ» կոչեց, և հետզհետէ օրհնեց Հիւանդանոցի բարերարները և խնամակալները, և յատկապէս ներկայ բարեմարդիւն Հաղարձնութիւնը։

Յաւարտ Պատարագի հոգեհանգիստ ազօթքներ կատարուեցան, և Ս. Պատրիարքը թափօրով և երգելով ի մեծ սրահ դարձաւ. ճամբուն վրայ հակառակ բարապանաց և սարիտաւաց պաշտպանութեան հաղիւ թէ կրնար քալել Ս. Անձը հոմբուրելու դիմողներուն մէջէն։ Երեկոյեմ դուրս սատակի և երկար ծափահարութիւններով ողջունուեցաւ խմբեալ ժողովուրդն։

Նոյնկոյն ժամը 3 ին տարուեցաւ և քիչ յետոյ սեղանի նստան քառասունէ աւելի հիւրեր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր դահոյթիւնամբ։ Եկեղեցականաց մէջ կային Սիսոյ, Կարնոյ և Զարսանճանի առաջնորդք, Գասարքէոյ, Գուգարաց, Նաւարդ գաւառի և Սամաթիոյ քարոզիչք, Տ. Միքեան Հայր, ազգարհականներէն Մեծ. Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան, Մարկոս էֆ. Ճղաբէզեան, և հոգաբարձու տեսուչ Ց. Լուսեան, Տ. Կիւմիւշկէրտան և Ս. Կիւլպէնկեան էֆէնտիներ. սեղանակից եղին եւ ազգ. տիկին Ն. Ց. Յակոբեան, տիկին Վ. Բ. Երկանեան, Օր. Փ. Հանրմեան և Օր. Բ. Երկանեան։ Սեղանը գեղեցիկ զարդարուած էր, և խորտիկք պարզութեամբ այլ և վայելչութեամբ պատրաստուած էին։

Առաջին բաժակը Ս. Պատրիարքը առաջարկեց Վեհ. և Օգոստ. Սուլթանին կենաց, երկրորդը Ս. Կիւլպէնկեան էֆէնտի Ս. Պատրիարքի կենաց, երրորդ բաժակը Հոգաբարձութեան անուանց կենաց եղեւ, և յաջորդեցին այլ կեն բաժակներ, և գրեթէ ամեն ազգայնոց դրդիչներ յիշատակուեցան, որովհետեւ բաժակներ պարպուեցան Ազգին համար ուշադրաց, Էֆենտիներ ընտրողական ժողովոյն, Միացեալ ընկերութիւնաց, Ազգանուէր և Դպրոցասէր Հայուհեաց, Հոգաբարձուաց գերդաստանաց, Թուրատեցոց և Պարսկահայոց և Հնդկահայոց համար, և յիշատակուեցան նաեւ Նաեւ լուսահոգի Պէշիկեան Հիմնադիրը, և Տատեան և Պալեան և Երամեան բարերարներ։ Զմեռցուեցան եւս Հայրապետական Ամենայն Յայսմաւուրքն, և ընդհանուր ցրուեալ Հայոց միախորհուրդ փոխադրին կատարման բաժակներ։ Վերջին բաժակը Մ. Ազարեգեան էֆ. առաջարկեց ազգային ոգորմանութեան պտուղներն գովելով և հոգեւորականաց ունեցած դերը դրատատելով։

Սեղանէ յետոյ եկեղեցական և աշխարհական հիւրեր և տիկնայք, բժշկապետ Տոքթ. Վ. Օքսմանեան և Տէօրէն Ս. Երեցեան էֆէնտիներու առաջնորդութեամբ հիւանդաց և յիմարաց բաղը յարիւրը այցելեցին։ Ս. Պատրիարքը չատ յոգնած լինելով չկարաց այդ շրջանը կատարել, որ իրը ժամակէս տեւեց, և իւր կողմէն Դեր. Սրբանձանանց և Օրմանեան վարդապետաց յանձնարարեց բոլոր պատասխանները օրհնութիւն և միխիթարութիւն խօսիլ։ Այդ այցելութիւնը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց ամենեցուն՝ տեսնուած մտերմութեան և կարգադրութեան համար։

Յետոյ Ս. Պատրիարքն և բոլոր հանդիսականք խմբուեցան որբանոցի մեծ ուսումնարանը, երգեցողաց խումբ մը դիմաւորեց Նորին Ամեն. Սրբազնութիւնք. և յետոյ բոլոր աշակերտք թուով երկու հարիւր եօթանասուն, միաբերան երգ մը նուագեցին։ Բանէ չտի ալ որ մատաղ աղջիկներ նոյն սրտէն բերուեցան։

Երգէն վերջը յառաջադէմ աշակերտներէն Պ. Լեւոն Ց. Փանիկեան, Նեկտարիոս Օվանէզ գիւղացի, համառօտ խօսք մը արտասանեց։

Ս. Պատրիարքը պատասխանելով աշակերտաց այդ յայտարարութեանց, գովեց նոցա երախտագէտ զգացումները, մի առ մի մեկնաբանեց թէ որոց գլխաւորապէս պարտաւոր են, և թէ ինչ կերպով կարող են այդ երախտապարտութիւնն կատարել։

Երկրորդ բանախօսութիւն մէն ալ արտասանեց ուրիշ աշակերտ մը, յիշատակելով կարդաց Հիւանդանոցի բարերարներն, և այդ ճառն պատասխանեց Դեր. Սրբանձանանց յուշելով թէ ինչ մեծ արդիւնքներ յառաջ բերած է որբանոցը, որ Հիւանդանոցէն առելի օգտակար պէտք է սեպուի։ Իբր զի ոչ թէ մարմնոյ ցաւերը կը բուժէ, այլ ոգեղութեան խաթաշ կը փարատէ և ազգին օգտակար անդամներ կը պատրաստէ, և երբ գաւառացի վարդապետ և գաւառական Առաջնորդ շնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Պատրիարքին և «խոկապէս պատուոյ արժանի» Հոգաբարձութեան։

Ա.յդ բանախօսութիւնք դեղեցիկ երգերով ընդմիջեցան, յորոց մին Ցանկերէն էր և ի պատիւ Օգոստ. Սուլթանին, և ամենքն միաբերան և դեղեցիկ նուագուեցան։

Պատրիարքը Հօր դահոյթիւնամբ։ Եկեղեցականաց մէջ կային Սիսոյ, Կարնոյ և Զարսանճանի առաջնորդք, Գասարքէոյ, Գուգարաց, Նաւարդ գաւառի և Սամաթիոյ քարոզիչք, Տ. Միքեան Հայր, ազգարհականներէն Մեծ. Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան, Մարկոս էֆ. Ճղաբէզեան, և հոգաբարձու տեսուչ Ց. Լուսեան, Տ. Կիւմիւշկէրտան և Ս. Կիւլպէնկեան էֆէնտիներ. սեղանակից եղին եւ ազգ. տիկին Ն. Ց. Յակոբեան, տիկին Վ. Բ. Երկանեան, Օր. Փ. Հանրմեան և Օր. Բ. Երկանեան։ Սեղանը գեղեցիկ զարդարուած էր, և խորտիկք պարզութեամբ այլ և վայելչութեամբ պատրաստուած էին։

Առաջին բաժակը Ս. Պատրիարքը առաջարկեց Վեհ. և Օգոստ. Սուլթանին կենաց, երկրորդը Ս. Կիւլպէնկեան էֆէնտի Ս. Պատրիարքի կենաց, երրորդ բաժակը Հոգաբարձութեան անուանց կենաց եղեւ, և յաջորդեցին այլ կեն բաժակներ, և գրեթէ ամեն ազգայնոց դրդիչներ յիշատակուեցան, որովհետեւ բաժակներ պարպուեցան Ազգին համար ուշադրաց, Էֆենտիներ ընտրողական ժողովոյն, Միացեալ ընկերութիւնաց, Ազգանուէր և Դպրոցասէր Հայուհեաց, Հոգաբարձուաց գերդաստանաց, Թուրատեցոց և Պարսկահայոց և Հնդկահայոց համար, և յիշատակուեցան նաեւ Նաեւ լուսահոգի Պէշիկեան Հիմնադիրը, և Տատեան և Պալեան և Երամեան բարերարներ։ Զմեռցուեցան եւս Հայրապետական Ամենայն Յայսմաւուրքն, և ընդհանուր ցրուեալ Հայոց միախորհուրդ փոխադրին կատարման բաժակներ։ Վերջին բաժակը Մ. Ազարեգեան էֆ. առաջարկեց ազգային ոգորմանութեան պտուղներն գովելով և հոգեւորականաց ունեցած դերը դրատատելով։

Սեղանէ յետոյ եկեղեցական և աշխարհական հիւրեր և տիկնայք, բժշկապետ Տոքթ. Վ. Օքսմանեան և Տէօրէն Ս. Երեցեան էֆէնտիներու առաջնորդութեամբ հիւանդաց և յիմարաց բաղը յարիւրը այցելեցին։ Ս. Պատրիարքը չատ յոգնած լինելով չկարաց այդ շրջանը կատարել, որ իրը ժամակէս տեւեց, և իւր կողմէն Դեր. Սրբանձանանց և Օրմանեան վարդապետաց յանձնարարեց բոլոր պատասխանները օրհնութիւն և միխիթարութիւն խօսիլ։ Այդ այցելութիւնը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց ամենեցուն՝ տեսնուած մտերմութեան և կարգադրութեան համար։

Յետոյ Ս. Պատրիարքն և բոլոր հանդիսականք խմբուեցան որբանոցի մեծ ուսումնարանը, երգեցողաց խումբ մը դիմաւորեց Նորին Ամեն. Սրբազնութիւնք. և յետոյ բոլոր աշակերտք թուով երկու հարիւր եօթանասուն, միաբերան երգ մը նուագեցին։ Բանէ չտի ալ որ մատաղ աղջիկներ նոյն սրտէն բերուեցան։

Երգէն վերջը յառաջադէմ աշակերտներէն Պ. Լեւոն Ց. Փանիկեան, Նեկտարիոս Օվանէզ գիւղացի, համառօտ խօսք մը արտասանեց։

Ս. Պատրիարքը պատասխանելով աշակերտաց այդ յայտարարութեանց, գովեց նոցա երախտագէտ զգացումները, մի առ մի մեկնաբանեց թէ որոց գլխաւորապէս պարտաւոր են, և թէ ինչ կերպով կարող են այդ երախտապարտութիւնն կատարել։

Երկրորդ բանախօսութիւն մէն ալ արտասանեց ուրիշ աշակերտ մը, յիշատակելով կարդաց Հիւանդանոցի բարերարներն, և այդ ճառն պատասխանեց Դեր. Սրբանձանանց յուշելով թէ ինչ մեծ արդիւնքներ յառաջ բերած է որբանոցը, որ Հիւանդանոցէն առելի օգտակար պէտք է սեպուի։ Իբր զի ոչ թէ մարմնոյ ցաւերը կը բուժէ, այլ ոգեղութեան խաթաշ կը փարատէ և ազգին օգտակար անդամներ կը պատրաստէ, և երբ գաւառացի վարդապետ և գաւառական Առաջնորդ շնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Պատրիարքին և «խոկապէս պատուոյ արժանի» Հոգաբարձութեան։

Ա.յդ բանախօսութիւնք դեղեցիկ երգերով ընդմիջեցան, յորոց մին Ցանկերէն էր և ի պատիւ Օգոստ. Սուլթանին, և ամենքն միաբերան և դեղեցիկ նուագուեցան։

Ս. Պատրիարքը օրհնեց Որբանոցի տանտերը և աշխատաւորները և բարերարները, և մեկնելով անցաւ նեղբարները այցելել։

Համառօտ այցելութիւն մ'ալ տրուաւ պարտէզի մէջ եղող ժողովրդեան, և մանաւանդ և երեխաներն ծափահարութեամբ ողջունեցան։ Եւ ժամ Զին Հիւանդանոցէն մեկնեցաւ։

Երեկուան հանդէսը նշանաւոր եղաւ ուրիշ տարիներէ աւելի բազմութեամբը և կատարեալ կանոնաւորութեամբ։ զի և ոչ փոքր անտարութիւն մը տեսի ունեցաւ, և յոյժ առանձինն գովեսանց արժանի են Մեծ. Աւետիս Հարենց և Դամիկ Հիւնքերարէ էֆէնտիներ։ և բրենց արձան հոգատարութեան համար։ Ցաւալի է սակայն հանդիսական ամբոխին ամենայն ուշադրաց ի դիմաց ամեն ազգային դրդիչներ յիշատակուելուն

ժառանգի կը համարուի այն վիճակն որ վերջերս ծագեցաւ Հանդերձավաճառաց դասուն և Մայերի վաճառատան միջև։ Առաջինք որոշած էին կիրակի օրերը գոց պահել իրենց խանութները, մինչդեռ Մայերի վաճառատունը չուզեց հպատակիլ այս որոշման։ Պ. Ֆրիէտրիխի վիճակը ծանր է և քանի մ՚օրէն կրնայ բժշկուիլ։

—

Մեծահարուստ ՄարօճՀի իշխանն որ զբօսնաց ուղեւորութիւն մը կրնէ իւր Լուիզա անձնական շոգենաւով, Պոլիս եկաւ և պիտի մնայ քանի մը օր։

—

Հօպարթ փաշա և իւր տիկինը Թարապիայի մօտ պարտիզի մը մէջ սեղան մը տուին ի պատիւ Սալանիայ դեսպանին։ Սեղանակից էին նաեւ Պարսկական դեսպանը, Թրօմբը հաղարապետն և քանի մը բարձրաստիճան բարեկամք։

—

Գերմանական դեսպանն ու դեսպանուհին երէկ առաւօտ Պրուսա ուղեւորեցան։

—

Բէյթիի գործարանին 330 էն աւելի ոչխարաւորք, այս կիրակի խմբովին Բերա գնացին, իրենց նորընտիր արքեպիսկոպոս Պ. Շմիլի տունը և շնորհակալեաց ուղերձ մը մատուցին նմա։

—

Վեց տնուղզակի որոց պաշտօնատան ծխախոտի նախարդ վերակացու Պ. Մ. Բարիս Բօսմանեանի, Բէյթիի վարչութեան Պրուսայի ճիւղին ծխախոտի մասնագէտ վերակացու կարգեցաւ։

—

Անցեալ երկուշաբթի Սամուէլեն Տրապիզոն եկող Լայոնի շոգենաւէն հայազգի Թագւոր անուն անձ մը ինքզինք ծովը նետեր է, բայց նաւապետը տեսնելով մակոյի ի՚նկնելը և հանել տուեր է։

—

Սամա-ալթի կողմերն այս օրերս քանի մը գրպանահատ երեւան ելնելով, կանանց ականջները կորզել յայտներ են։

—

Ասուիանութիւնը կը ծանուցանէ թէ Զէյմի Մէյսատիի թագեղեներէն Տէլի Պարտի անուն անձն՝ նոյն թագի բնակիչներէն խարիկի Մէհմէտի դանակի հարուած մը տալով վիրաւորեր է։

—

Մէտիէօ Կիմանայ թէ Արեւելեան Բուլգարիի նորընտիր կուսակալ Կավրիլ փաշա կը պատրաստուի յառաջիկայ շաբաթ Պոլիս գալ։

—

Կըսուի թէ նախորդ Շէյխիւլ Իսլամ Խայրուլլա էֆէնտի, որ ժամանակէ մ՚իվեր Մէքքէ առանձնացած կապրէր և հիւանդ էր, մեռեր է։

—

Արեւելեան Բուլգարիի քաղաքային զօրաց հրամանատար Ցրիկալաքի փաշա այսօր կամ վաղը կը վերադառնայ ի պաշտօնատեղին։ Զօրավարը Պոլիս եկած էր խնդրելու որ Վեհ. Սուլթանէն իրը Թիկնապահի նախապէս իրեն յատկացուած ամսաթոշակը մասամբ տրուի իրեն, վասնզի գաւառին ելմտեցոյցին մէջ իրեն համար նշանակեալ գումարն իւր նախորդ թոշակէն պակաս է։ Ցրիկալաքի փաշա Փիլիպէի գաւառական ժողովոյ մասյան յանձնախմբէն խնդրած էր նաեւ որ իրը փոխադրութեան ծախք 200 ոսկի շնորհուի իրեն, բայց սա մերժեց։

—

Էվգաֆի Նախարար Բեամիլ փաշա որ Պէյ-Պազարի հրկիզելոց նպաստամատոյց Յանձնաժողովոյ նախագահն է, Պ. Թօսթերի և Պ. Թուպինի հետ նախընթաց օրը Ղալաթիոյ դրամատունները շրջեցաւ, հանգանակութեան համար։

—

Առևտրական դպրոցի վերաբերեալ բոլոր ինդիրները քննելու պաշտօնով կարգեալ յանձնախումբն իւր առաջին նիստն ըրաւ շաբաթի, ի Բ. Դուռն, նախագահութեամբ Վսեմ. Զամիլ Յովհաննէս էֆէնտիի։

Բ. Դուռն այս Յանձնաժողովոյն միջոցաւ պիտի հաղորդէ իւր հրամանագիրն՝ մանրամասն վարչութեան մէջ կազմելոյ Յանձնաժողովին։ Այս վերջինս յիշեալ Յանձնաժողովին պիտի դիմէ հարկ եղած հրահանգաց համար։ և սա՝ արտասովոր կարեւորութիւն ունեցող խնդրոց համար, նախարարաց ժողովին։

—

Դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշա կը շարունակէ բարեկարգութեան գործերու մասին։ Նորոգումներ մտցունել իւր ճիւղին մէջ։ Որոշած է որ գաւառական պաշտօնական հոգուստ հագնին և գաւառական բոլոր պաշտօնեայք իրենց պաշտօնին պատշաճ հանգիստներ։ Ազգ. հրամաններ տուած է որ գաւառական յարկերը մաքուր պահուին և լաւ կահաւորուին։ Միանգամայն Ն. Վսեմութիւնը շաբթուան մէջ մէկ օր որոշած է ուր պիտի ըլլ գաւառական անդամոց դէմ յարուցեալ գանգատները, եթէ գտնուին։

—

Հարիւրի չափ հավալէ ունեցող անձինք չորեքշաբթի Բ. Դուռն երթալով յայտնեցին թէ աղերսագիր պիտի մատուցանեն մեծ. Եպարգոսին։ Պատասխանեցաւ թէ Ն Բարձրութիւնն այդքան բազմութիւն չկրնար ընդունիլ և թող պատուիրակներ կարգեն իրենց կողմէ։ Հուսկ ուրեմն աղերսագիրը մատուցուեցաւ մեծ Եպարգոսին։ աղերսակուաց բազմութիւնը մեկնեցաւ պատուիրակներ կարգելով, բայց ասենք, կրսէ ծանոթը Բիւզանդիոնի, մինչեւ երեկոյ ըստացին, առանց մեծ. Եպարգոսին ներկայանալու և պատասխան ուսացան թէ աղերսագիրն ելմտական նախարարութեան զրկուած է։

—

Երեւշաբթի գիշեր, Ղալաթիա, Քիւչիւք-Դարու թաղը հրդեհ ծագելով, խան մը այրեցաւ։

—

Ազրինաուպոլոյ Անգլ. հիւպատոս Պ. Բալվիրդ Մայրաքաղաքս եկաւ։

—

Լարիսայի Վագոնները խնդրոյն կարգադրման Թուրքօ-Հելլենական յանձնաժողովոյ նորընտիր քարտուղար Մինէճեան Օտիկի էֆէնտի իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—

Հանրօգուտ շինութեանց Յանձնաժողովոյ նախագահ Նամիգ փաշա 1000 ղրուշ և Շիրքէթիի Թայրիէի ընկերութիւնն 2000 ղրուշ նուիրեցին ի նպաստ Պէյ-Պազարի հրկիզելոց։ Բարձր. Մայր Թագուհին հանգանակութեան տոմսերէն 1000 հատ դնել տուաւ իւր հաշուոյն։

—

Մելանիի մէջ քանի մը հրեայք՝ կատի գործարան մը հաստատելու արտօնութիւն խնդրած են տեղական կառավարութենէն, առաջարկելով միանգամայն որ այդ գործարանի արտադրութիւնը դուրս հանուած ժամակ մաքստուրքէ ազատ լինի։ Կուսակալն հանրօգուտ շինուածոց նախարարութեան հաղորդած է զայս։

—

Օսմ. Կայսերական Պանքայի ընդհ. քնիչ Պ. Սմայլի՝ վաղը Եւրոպա կուգայ ուր պիտի մնայ մէկ ամիս։

—

Կրսուի թէ Արեւելեան-Բուլգարիի կուսակալութեան իորդրդակնի պաշտօնը, զոր կը վարէր ցարդ Կավրիլ փաշա, պիտի յանձնուի կամ Ֆիլիպէի արդի քաղաքապետն և կամ Սոֆիայի աղդային Պանքային տնօրէնին։

—

Դարատաղի Օսմանեան պատուիրակ Ցակէս էֆէնտի՝ որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, վաղը կուգայ օրի պաշտօնատեղին։

—

Արեւելեան-Բուլգարիի կրթական տնօրէն Եուվարիմ էֆէնտի Կրէօֆ, կուսակալութեան ընդհ. քարտուղար և ներքին գործոց տնօրէն մնալ ուզեցաւ առժամակայ կերպիւ։ Իսկ կրթական տնօրէնութիւնն յանձնուեցաւ առժամայ կերպիւ իւր եղբօր, Եօրգի էֆէնտիի։

—

Պարսից Շահին կողմէ Աւստրիոյ կայսեր նուիրեալ երեք նժոյգներն Պաթումէն շոգենաւ դրուեցան, ի Պոլիս և ասի Թրէեստի ճամբով Վիեննա զրկուելու համար։

—

Մայրաքաղաքիս Աւստր. ընդհ. հիւպատոս Պ. Հան եռամսեայ արձակուրդով Եւրոպա կուգայ այսօր ընդմանեօք։

—

Մէյլրէօ կը պատմէ թէ Նիկոմիդիոյ երկաթուղոյ գետն ասկէ առաջ նորոգութեան կարօտ մնալով թէև կառավարութեան ամէն է կառարել զանոնք, բայց ծախսոյ համար հարկ եղած գումարը պատրաստ չունենալով ի՚նեռին, երկաթուղեայ ընկերութեան յանձնեց։ ըստ երկրաչափաց առած հաշուոյն, ծախքը 25.000 ոսկիէն աւելի չէր, և ըստ այնմ Կայսերական հրամանագիր եկաւ։ Շինութեանց աւարտումէն յետոյ, ընկերութիւնն 180,000 ոսկւոյ ծախք մը ներկայացուց, բայց կառավարութիւնը մերժեց իւր արտօնած ծախսոյ եօթնապատիկը գումար մը վճարել։ Առարկայն ընկերութիւնն պատասխանեց թէ 70.000 ոսկով կը գոյանայ։ այն ժամանակուան շինութեանց նախարարն հաւանեցաւ և երկաթուղեայ գանձը ներքը, հրաման տալով գործարկեալ դարձեալ։ Բայց արդի գործարարը, կը յայտնէ Անկիլօ-Ֆրանսական Թերթը, կը պահանջէ որ ծախսոյ վաւերական հաշիւները ներկայացուցեն։ Ընկերութիւնն այս տեսակ պահանջման մը չէր սպասեր, հետեւարար և դժուար կացութեան մէջ կը գտնուի այժմ։

ՀԵՌԱԳՐԱՎՈՒԹԻՒՆ

(Եղեկոտ Ի Այսօրուան)

ԱԺԱՆՆ ՌՈՒՍԻՈՅ

Լոնտոն 29 Մայիս.

Կարեւոր տեղեկութիւն մը կ՚ըսուի թէ ի մտադ հանձնաժողովին մը պիտի գոյանայ Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջև՝ դեսպանախորհրդոյ նիստանոցի։ Միւս տեղեկութիւնք տեսնիմ՝ պիտի հաւանին այն կարգադրութեան։

Պերլին 29 Մայիս.

Գերմանիոյ դատաժառանգ իշխանն որդի՝ Վիլհելմ իշխանն որ Բեդրոպուրգ գնացած և ապա Փրանգֆորտ և Մոսկուա այցելած էր, այսօր Պերլին վերադարձաւ։

Լոնտոն 28 Մայիս.

Անգլիոյ տարեկան մեծ ձիարշաւը տեղի ունեցաւ յեռամսի։ Խուռն բազմութիւն կար։ Ալենք Կայսրին և Հարեմայրը երկու ձիերը նոյն ժամանակ հասնելով որոշեալ տեղը, պարգեւը կէս առ կէս պիտի բաժնեն։

ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 27 մայիս

Երեսփ. ժողովոյ մէջ Պ. Կլատսդոն՝ հարցման մը պատասխանելով, խոստացաւ որ եթէ հանձնաժողովութիւն մը գոյանայ Ֆրանսայի հետ, Դեսպանախորհրդոյ գումարումն առաջ Խորհրդարանին պիտի ներկայէ զայն։ Յարեց թէ, բոլոր տեղեկութիւնք, դաշնադրոց հանձնայն, իրաւունք ունին մասնակցիլ այն գործոց, որք կը գոյին Եգիպտոսի կացութեան իրը Օսմ. կայսրութեան անբաղկացուցիչ մէկ մասին։ Սահմանքնք ոմանք կը բողոքեն Եգիպտոսի մէջ մէկդադարին հոկտոբերեան մը հաստատման պատասխանատուութեան դէմ։ Նախարարք չեն ուզեր ոչինչ յայտնել իրենց նախորդ յայտարարութեանց վրայ։ Նմանօրինակ վիճաբանութիւնք տեղի ունեցան Լորտերու ժողովին մէջ։ Երեսփ. ժողովին յետաձգեց իւր նիստերը ցն յունիս, Պենտեկոստէի տօնին առթիւ։

Բարլին, 29 մայիս

Որոշուեցաւ որ Տիրեղերական Արեւելեան հանդէս մը տեղի պիտի ունենայ ի Բարլին 1889ին։

Ալեքսանդրիան երեսփոխան Պ. Տըլաֆոս ծանոյց Պ. Ֆրէյ Ֆ՚էրրի թէ մտադիր է Եգիպտական գործոց վրայ հարցանդուամ ուղղել նախարարութեան։ Նախարարաց պատասխանեց թէ բանակցութեանց վիճակը չներեր պատասխանել։

Ներկայիս անդամ Պ. Տ՚Օսնվիլ մեռաւ այսօր։

Լոնտոն 29 մայիս.

Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկիրն անցեալ շաբաթուան հաշուեկիրոյն հետ բաղդատմամբ հետեւեալ տարբերութիւնը ցոյց կուտայ.

Պատրաստ մետաղադրամ	—
Ցաւելումն. անդլ. ոսկի	105,000
Պանքնոթք ի պահեստի	—
Ցաւելումն. անդլ. ոսկի	183,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր — Ցաւելումն. անդլ. ոսկի	282,000
Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ — 43 1/8 %։	

ՔԱՄԷԼԻԱ

—o—

ԱՆՑՔ ՀԱՃՕԲՈՒԼՕ

ԲԵՐԱ

Քամէլիայի վաճառատունը պատիւ ունի ծանուցանել իւր բարեմիտ յաճախորդաց թէ Եւրոպայէն ընդունած է Ամառուան Եղանակի համար նորանոր ապրանքներ, եւ թէ, անցեալին նման, նիւթերու գանազանութիւնը եւ ճաշակի ընտրութիւնը նշանաւոր կը հանդիսացնեն իւր վաճառատան ընդարձակ սրահներն։ Ուստի տիկնայք կը հրաւիրուին այցելութեամբ մը պատուել Քամէլիայի վաճառատունը, Եղանակի նորութիւնները տեսնելու և բոլոր ուզածնին գտնելու,

Ի ՔԱՄԷԼԻԱ 5—8

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԳՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 18 Մայիս

ՕՆԹԱՑՔ ԱՐԾԹԵՂԹՈՅ

Օսմանեան Թօնսոլիտ

Երկկ երեկոյ գոցուեցաւ...դ հկ.	—
Պարսկին գոցուելէն վերջը «	—
Երկկ Բերայի մէջ.....	9 14
Աւաւտուան բացուեցաւ..... «	9 16
Բարձրագոյն գին ..... «	9 16
Նուազագոյն ..... «	9 16
Կէս օրին ..... «	9 16
Գոխատուութիւն 1863.....ֆր.	57
» 1865..... «	52 50
» 1869..... «	47
» 1873..... «	41
Պոնսիս Թրէկդր.....նեգր մէտ	17 25
Բուսէի երկաթուղի.....ֆր.	45
Օսմանիսմոն տը Բրիորիթէ »	378

ԳԱԶԵՏԵՅԻՄԻՆ

Սոսիթէ Ժենէրալ.....Անգ. ոսկի	3 32
Բրէսի Ժենէրալ..... Օսմ. լիրա	7 20
Պանք տը Ֆոնս. (գուբ. կար.)	6 35
Ոնս. Նանմէ վալ... Օսմ. լիրա	3 30
Թրանուէյ ..... « «	2 97 1/2
Ինիմիթիէ. Եգիպտական	—
Երկկ Իրիկուն գոցուեցաւ	66 30
Թիէրը գործ չեղաւ	—
Այս առաւ. բացուեցաւ...	63 15
Կէս օրին նոյն գին	—

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի.....դրշ.	100—
20 ֆրանքնոց ..... «	87 28
Անգլ. ոսկի ..... «	110 6
Ֆրիսից ..... «	51 10
Բոլ. Էսթերիոյ	90
Ռուսական թղթադրամ ..... «	3 96
Թալեր ..... «	—
Ֆիորին ..... «	9 05
Մկ. ոսկ. (տարբ.) ..... «	103 10
Լիրանոց..... «	102 30
Մկիտալք ..... «	100 30
Պլոնտ ..... «	730 —
Թղթադրամ..... «	— —
Վէցնոց..... «	105 5

(ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱ

Լոնտոն 29 Մայիս ժամ 3 վ. 15 երեկոյ

Անգ. Ֆոնսրիտ գոցուեցաւ....	101 7/16
Օսմ. « բացուեցաւ...	8 7/16
« « գոցուեցաւ...	8 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 5/8
« « 1869	9 1/2
« « 1871	67
« « 1872	16
« « 1873	8 1/2
Փոխառ. 1877.....	79 1/2
Պանք Օթոման	16 1/8
Ռուսական փոխառ. 73.....	92 1/4
Եգիպտ. միացեալ (խնիֆիէ)	61 5/8
« առանձն. (բրիմիէ միէ)	86 1/2
Տայրա Անիի	60 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Բօչիրա).....	86 1/2
Հունգ. պարտաթուղթ 1877.....	103
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	

Վիէննա 29 Մայիս ժ 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	122 60
Օսմ. Երկաթուղի	21
Բարիզ 29 Մայիս ժ. 3 վ. 45 երեկոյ	
Ֆր. Բանկի 4 1/2 % ..... բաց	107 92 1/2
« « 3 % բաց	78 85
Օսմ. Ֆոնս բացուեցաւ	3 55
« « գոցուեցաւ.քին. կա.	3 55
Օսմ. փոխառութիւն 1865.....	—
« « 1865.....	
« « 1869.....	47
« « 1875.....	42
Օսմ. Երկաթուղի	43 75
Օսմ. Բէյթի բաժնեթուղթք	564 37 1/2
Պանք Օթոման	658 75
Երէսի Լիսնէ	570
» Ֆոնսիէ.....	1525
Բաժնետոմն Լիոնի(կուբ. կար.)	1257 50
Սուէզի Ջրանցք.....	2121 25
Ռուսական 5% 1877ի	97 1/8
Իտալական Ռանթ.....	96 97 1/2
Արեւ. Ռուս.(Ռիւս Օրիան).....	—
Եգիպտական միաց. գոց	311 25
Սպանիական (արտաքին).....	60 3/4
Բրիորիթէ թիւրք	380
5% Հելլենական	
Ձէք Լոնտրայի վրայ.....	25 21

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

29 Մայիս ժ. 10 վ. 45 երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթի 3 1/2 %.....	103
Օսմ. «	— —
« Երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ.....	312 50

ՄԵՏԻՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԼԻՆ

30 Մայիս (Ն. Տ.)

	ժ.	վ.
Ցաղումն արեւելեան (Աւերեալի)	4	32
Մուտք « «	7	23
Կէս օր (Միջին ժամով) . .	11	57
Կէս օր (Ճամ բան տաճկաց) .	4	30
Ցաղումն լուսնի (Աւերեալի)	11	30
Մուտք « «	11	51
Երեւումն լուսնի . Մ. Լ.	31	Մայիս.

Աւաւտեան ժամը 8 ին

Հարրդմեթր

Ճնարաչափ (Մոսու երես) . . .	760. 1
Ջերմաչափ	14 . 9
Նուազագոյն աստիճան	12. 9
Բարձրագոյն « երկուան	22. 9
Խոնաւութիւն 0/0	89.
Բարձրութիւն անձրեւի 24 ժամու	
միջոցին . . հաղորդրդամեթր	0,

Ուղղութիւն հողմոյ, հիւսիս, արեւմտ. աբկար։

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը թեթեւ մը իջած է Միջերկրականին վրայ։ Հովը տկար և փոփոխական է Իտալիոյ և Միջերկրականի վրայ. հարաւային հովը դրեթէ հանդարտ է Ադրիականի, Արշիպեղագոսի և Օտէսայի վրայ։

Բարեխառնութիւնն է 44 աստիճան յՕտէսա, 41 ի Վիէննա, 10 ի Բարիզ և 6 ի Բեդրոպուրգ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵՐ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ

(Շար. Ե՚ Վերջ Պ. Ծերենոյ Նամակէն)

Այս տողերը գրուած էին երբ եկան այնպիսի պարագաներ որ մեր ձեռքերն և մտքերը կաշկանդեցին և ընդարմացուցին։ Բայց խելագարութիւնը կը յարգուի մեծն ու պզտիկ, ծերն ու երիտասարդ։ Եթէ ոչ անխորտակ զրոյցով, գոնէ հանդարտ մրմտքով յարմարիլ ու հետեւիլ կենաց հոսանքին մինչեւ ի սահմանեալ կէտն։

Եւ այս ինչպէս կարեւորութիւն ունի մասնաւորաց համար, նոյնպէս և աւելի թերեւս ունի ազգաց համար, որոց կեանքը չատ երկար է և յարատեւ նաեւ եթէ խելօք լինին և գիտնան պարագայից յարմարիլ։

Այս կարգէն է սէտա այսօր Կաթողիկոսական ինդիրը նաեւ, և հաւանական է թէ նոքա՝ որ զբաւոր ձայներ կը ձգէին և կը գանգատէին այն օրինաց դէմ, որ Ցաճկաստանի Հայոց համար քնացուց մի քանի յօդուածները 1866ին, հիմա զղջացած են իրենց տեղի կամ տեղի քննարանութեանց վրայ, որոց հետեւանք կարելի է համարիլ այն օրինաց խառապատնէշ գործադրութիւնը որ հիմա կը հրամայուի։ Անգեղջ մեղաւորաց համար չէ իմ խօսքս։ Իսկ ազգը իւր մեծամասնութեամբ արեւելք և արեւմուտք, ես այնպէս կը սիրեմ հաւատալ թէ խոհեմութիւն և համերաշխութիւն իրեն առաջնորդ ունենալով ինքզինքին կարգերը հարուած չի տար յերկուս ճեղքուելով, իրաւանց ընդունայն խնդիր յարուցանելով։ Իրաւունքը զօրութեան և ժամանակի խնդիր է։ Նոյնպէս կը սիրեմ հաւատալ թէ նոքա որ ազգին քուէից մեծամասնութիւնն ունեցան, Ներսէս Պատրիարք և Թրիմեան Հայրիկ, օրինաւորութեան խրծբծանաց հետեւելով հրաժարականի խնդիր չեն յարուցաներ։ Եթէ Նիկողայոս Ա. այդ երկոքեայ և անյողդողդ կայսրը Ներսէս Եի ընտրութիւն յարգեց «Զայն բաղմաց Ձայն Աստուծոյ» ըսելով, Եկեղեցւոյ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Հարք չեմ կարծեր որ Ցաճկաստանի քուէարկեալ և Ռուսաստանի Հայոց քարոզեալ մեծամասնութեան վարքը արհամարհեն։ Նա որ մեծ իրաւունք կը վայելէ, անհրաժեշտ է որ գիտնայ նաեւ բարոյական պարտաւորութեանց և պատասխանատուութեանց չափը՝ որ ամենեւ մարդու համար անսահման է։ Սպասենք յուսով և տեսնենք վախճանը։

Ի՚նչպէս մեծ են կաթողիկոսական պարտաւորութիւնք, և ո՚րչափ կարեւոր է կաթողիկոս եղողին խելք ունենալ նախ՝ խմաստութեամբ կառավարելու համար իւր ժողովուրդը դէպ ի լաւն ու յօգտակարն, երկրորդ՝ խոհեմութեամբ և ազնուութեամբ վարուելու օրինաւոր իշխանութեանց հետ և զանոնք չի զայրացնելու համար յանօգուտս։ Յայտնի կ՚երեւայ նոր օրէնքովն որ հրատարակեցաւ այս օրերս հայ ուսումնարանաց համար։

Եօթն առաջնորդական աթոռներու կը պատկանի Ռուսաստանի հայ ժողովուրդը։ այս աթոռներն են՝ Բիշնեվ, Աժտերխան, Թիֆլիզ, Երեւան, Շամախի, Շուշի և Կարս։ և որք ուներն կրօնական ուսումնարաններ, բաժանուած զանազան դասարաններու, ուր կ՚ուսանդուին հայ կրօնք, եկեղեցական պատմութիւն, հայ, ռուս և ֆրանսական լեզուք, մաթեմատիք, բնական գիտութիւնք, պատմութիւն ընդհանուր՝ ազգային և ռուս, նոյնպէս աշխարհագրութիւն, գրականութիւն հայ՝ ռուս և ընդհանուր։ Դրէք այդ շարքին վրայ եկեղեցական իրաւունք, հոգեբանութիւն, բարոյախօսութիւն և մանկավարժութիւն։ այս ամեն առարկայք բաց ի Ռուսաց պատմութենէ՝ աշխարհագրութենէ և գրականութենէ հայ լեզուաւ կ՚ուսանդուին։ Այս պէտք է խնամել Ներսիսեան ուսումնարանի համար ուր 300էն աւելի աշակերտ կան և որ բաց ի պարտաւորական դասարաններէ, եօթն դասու է բաժնուած։ Իսկ ուրիշ առաջնորդական թեմք. ոմանք 4, ոմանք 3 դասարան ունին։ և գրականն խնդիր է մինչեւ եօթնէի հասնիլ։

Բաց ի յայս եօթն ուսումնարանաց ազատ է նաեւ Լիմմասնոյ ճեմարանը կամ բնդհանուր ուսումնական վերատեսչի իշխանութենէն, որուն՝ նոր օրէնքը կ՚ենթարկէ ամեն հայկական ուսումնարաններ որ երկու դասարանների աւելին ունին։

Հայ հոգեւոր իշխանութեան պարտք կը ձգէ ամեն ուսումնարաններու մէջ ուսանիլ Ռուսաց լեզուն ամբ վերջը սկսուած օրէն, նոյն պահանջմունքը նաեւ Ռուսաց պատմութեան և աշխարհագրութեան, ալ ինդհանուր պատմութեան դասերը կան։ Պատասխանութիւն։ ասոր տեղեկութիւն ուսուցանի՝ պահպանութեան միջոցաւ՝ ռուսերէն լեզուի, պատմութեան, աշխարհագրութեան դասուց թուոյն, ուսուցչաց նշանակութիւն և արձակուիլը։ Թեմական տեսուչը կը պահանջուին որ եկեղեցական և բարձրաստիճան եկեղեցական լինին։

Ամեն մարդ այս օրինաց հրատարակութիւնը տեսնելով ինքնիրեն կը հարցնէ. «Ի՚նչ առիթ տրուած կայ «հայ եկեղեցականութեան կողմանէ «այս խստապահանջ օրինաց պէտքին «համար։ Հայ ժողովրդեան զանկը «ները դրեթէ միշտ մեծամասնու«թիւն կը կազմեն կովկասեցւոց մէջ «Ռուսաց թէ գիմնազիաներու և թէ «համալսարաններու մէջ։ իրենց ե«կեղեցական ուսումնարանաց ուսու«ցիչք մեծաւ մասամբ նոյն Ռուսաց «համալսարաններու աշակերտքն են։» — «Կառավարութիւնը, կ՚ըսեն, մենք «իմացած ենք թէ իւր ուսումնարան«ները բարեկարգելու և աշակերտքն «ոչնչականութենէ և ուրիշ անճոռնի «ազանդներէ հեռացնելու համար «արդէն կը մտածէր եկեղեցականու«թեան յանձնել դաստիարակութեան «խնամքը, և հիմա կ՚ելնէ Հայ «եկեղեցականութեան ազդեցութիւ«նը տկարացնելու համար օրէնք մը «կը շնչէ, մինչդեռ հայ ուսումնա«րաններու աշակերտք երբէք անիշ«խանական և ապստամբական դա«գափարներով շաղախեալ չեն։ Իսկ «ազգկանց դաստիարակութեան մա«սին եթէ ուսմունքը սիրելի է, մեղ «փափաքելի չէ այդ չափազանց ա«զատամտութիւնը, հայրենական «նախնի սովորութենից և պարկեշ«տութեան արհամարհանքը՝ զոր տե«սակ մը դաստիարակութիւն առած «ազգիներու վրայ կը տեսնենք։ Ի՚նչ «բանի, ինչ թիւրիմացութեան հե«տեւանք են այս օրէնքները։ Մենք «գիտենք և տեսեր ենք որ Մոս«կուա, Բեդերսպուրգ, Գերմանա«յիք՝ ազգկանց գիմնազիոններ ու«նին, որ այդպիսի խիստ օրինաց չեն «ենթարկեալ, և որ իրենց լեզուով ա«մեն ուսմունք կ՚աւանդեն... ի՚նչ «է այս օրինաց վերջին բառը և վեր«ջին նշանակութիւնը։»

Բայց ես համոզուած եմ թէ ոչ հայ եկեղեցի և ոչ հայ ազգութիւն կրնան վտանգիլ այդ օրէնքներէն։ Օրէնքը չեն կրնար մաշել այն ժողովուրդը, զոր անցեալ բարբարոս ժամանակաց անօրինութիւնք չեն կրցեր սպաննել։ Աւելի լաւ կը համարիմ և համաձայն եմ այն օրինաց որ ռուս լեզուն ուսումնարանի առաջին օրէն կ՚ուզէ պարտաւորիչ ընել հայ տղուն։ այդ օրէնքով Հայուն լեզուագիտութեան բնածին յարմարութիւնը կը զօրանայ և քան տարի վերջը հայ տղան կը տեսնեն նոքա որ կ՚սպրին չատ յառաջադիմութիւն ըրած, և չատ պակասեալ այն տգէտ և կոպիտ ատիճանաւորաց թիւը որ ատելի կ՚ընեն ամեն օրէնք և ամեն օրէնքդիր։

Դո՛ւ՝ ո՛ հաւատարիմ դրաքննիչ, որ այս տողերուն առջեւ սովորութիւն ունիս ձեռքդ մկրատին տանիլ, կամ աւելի խղճմտանքով վայրկենիդ՝ սեւացնող մելանին դիմել, խնդրեմ յիշես կամ գիտնաս որ քու երկրիդ մէջ, Ռուս լեզուին մէջ, գիպոտիպն բաւական հռանչանակ է ը-սաստրութիւն։ և եղած են մարդարէք, որ այսօր չի կան, Սէն-Մարտեներ որ ռուսուն, Միշլէ և սրբ[illegible] «Ռուսիոյ պաշտօ-դուշահած է[illegible], որովհետեւ Եւրոպայոյ նը[illegible] քաղաքականութիւնը նաեւ պիտի տարածի աշխարհիս հին մասանց ա-մենեն մեծին և ընդարձակագունին մէջ։ Քու մերատդ և մերանդ չէն, —մանաւանդ եթէ թեթեւութեամբ գործ կ՚ածես, — քաղաքականութեան գործիքներն։

ԾԵՐԵՆՑ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՇԱՆՑ ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆ Պ. ԲԱՍԹԷՕՈՅ ՆՈՐ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

Զորս տարի անընդհատ և անխոնջ աշխատութիւնք, մանրակրկիտ հետազօտութիւնք, հաղարաւոր անյաջող և ապարդիւն փորձեր չկիսատեցուցին զաշխարհածանօթ Պ. Բասթէօռ դիտաւորն՝ որ վերջապէս ընդ դոպոշրիէն (տոպրաշ) կոչուած հիւանդութեան դարմանը գտաւ, և 19 մայիս երկուշաբթի ՀԸ ԲԸ տեղեկագիրը Լոնդոնայ Ֆրանսայի Գիտութանց Ակադեմիային։

Կը փութամք Աբեռնէլի ընթերցողաց բացատրել թէ ի՞նչ փորձերով այդ մեծ մարդը հասաւ իւր նպատակին։ Մեծ մարդ է Պ. Բասթէօռ. իւր անժխտելի իրաւունքն է այս տիտղոսը, որովհետեւ իւր գիւտերով մարդկութեան բարերար մը եղած է։

Մինչեւ ցարդ այլ և այլ վիճոյներ գործադրուած էին շանց կատաղութիւնը դարմանելու համար, ինչպէս խածնուած տեղը այրելով և այլն, և երբեմն յաջողած էին հիւանդութիւնը իւր ընթացքին սկիզբը կասեցնել։ Բայց այսու հետեւ հարկ չկիսի լինի բժշկելու աշխատել, վասն զի այդ տասկալի ախտին հիւանդ չկիսի դրանուն։ Պ. Բասթէօռ գիրկընդխառն մաքառեցաւ ախտին հետ, զայն դեռին տապալեց և թողուց՝ մերկացած իւր մահաբեր հանգամանքներէն։

Պ. Բասթէօռ հետեւեալ կերպով կը խօսի բարեկամի մը, Ակադեմիոյ նստին նախընթաց օրը. — «Կուզէ՞ք խմանալ գաղտնիքս, ամենայն հաճայքով յայտնեմ Ձեզ զայն։ Ինչ որ մարդկային կենաց կը վերաբերի, չի կրնար ծածուկ մնալ։ Ճշմարիտ ըսելով՝ շանց կատաղութեան դէրոյը(*) չգտայ, բայց պիտի գտնեմ, հետեւաբար արջառոց, խոզերու, ոչխարաց հիւանդութեանց մասին գործածած դրութիւնս չգործածեցի։

«Դիտեցի նախ թէ այդ հիւանդութեան զօրութիւնը կը սատկանայ կամ կը տկարանայ քան կենդանեաց։ Նապատակին վրայ կը սատկանայ, կապիկին վրայ կը տկարանայ։ Ուրեմն հետեւեալ փորձին ձեռնարկեցի։ կատաղութեամբ մեռած շան մը ուղեղէն առի ժամը(*) եւ հաղորդեցի զայն կապիկի մը, կապիկը մեռաւ. այս վերջնոյն ժամը որ արդէն քիչ մը թեթեւցած էր, հաղորդեցի երկրորդ կապիկի մը, երկրորդ կապիկէ քառած ժամը հաղորդեցի երրորդ կապիկի մը, որով երբեակ անց.քերէ յետոյ ունեցայ ի ձեռին կատաղելապէս ռնզոր անվնաս ժամը մը։ Այս անզօր անվնաս ժամերը հաղորդեցի նապատակի մը ուր զօրացաւ, յետոյ երկրորդի մը, երրորդի մը, չորրորդի մը մինչեւ որ ժամերը իւր ամենազօրաւոր ատիճանին հասաւ, և այս կերպիւ սատկութեան այլ և այլ ատիճաններով ժամը ունեցայ։ Շատն կոչուած հիւանդութեան միքրոպը քիմիական բաղադրութեանց մէջ մնակեցի, իսկ այս հիւանդութեան, որու միքրոպը չէ գտնուած, բայց անպատճառ գոյութիւն ունի, վերաբերեալ փորձերը զանազան ընդունակութիւն ունեցող կենդանեաց վրայ բրի»։

(Անցողաբար ըսենք թէ շնորհիւ Պ. Բասթէօռի, այլ եւս ոչխարներ խոզեր ելն միահանուռ չեն զոհուիր իւրենց յատուկ համաճարակ ախտերով, վասն զի կը պատուաստուին, ինչպէս մարդիկ ծաղկ հիւանդութեան դէմ կը պատուաստուին)։

«Արդ, տեսէք ի՞նչպէս կը բժշկեմ շանց կատաղութիւնը, կամ լաւեւս, անասուն մը կամ մարդ մը դիմադրող կրնեմ։ Շան մը կը հաղորդեմ նապատակի մը ամենատկար ժամը, յետոյ երկրորդ նապատակի մը աւելի զօրաւոր ժամը, վերջապէս մի քանի օր վերջը երրորդ նապատակի մը ամենատատիկ ժամը։ Այս շան եթէ ուրիշ կատաղի շան մը հիւանդութիւնը հաղորդեմ, չվտնուիր, չհիւանդանար, վասն զի դիմադրող է։ Պատուաստ է այս, և այն կենդանին որ չէ պատուաստուած, որոշեալ ատենին կը մեռնի։ Բայց հոս կանգ չառնուր գիւտս։ Կ'առնում երիս շուներ, մէնն կը հաղորդեմ հիւանդութիւնը և անենամ կը թողում զայն, մի քանի օրէն կը կատղի, կամ անդամալոյծ կը լինի կամ կատաղի (կատաղութիւնը երկու տեսակ է, կրսե գիւտնը փեար. 23 ի նոտին մէջ), մեր փորձերու մէջ դիտեցինք որ եթէ արեան չրջանի կամ մարթին տակէն միանգամ հաղորդուի ժահրը, կենդանին անդամալոյծ կը լինի, ոչ կը հալէ և ոչ կատաղութիւն կունենայ. իսկ եթէ գանկը ծակելով ուղեղին հաղորդուի, կենդանին կատաղի կերպարանք կունենայ)։ Կառնում միւսը, որուն յաջորդաբար, ուժ օրուան մէջ կը հաղորդեմ սատկութեան այլ և այլ ատիճաններու հեղուկ, անզօրէն սկսելով, ինչպէս որ վերը ըսինք. սա կը բժշկուի, կամ լաւ ևս չհիւանդանար»։

Հոս Պ. Բասթէօռ իւր բարեկամին երկիւղ պատճառեց. խոսած միջոցին սկսաւ գգուել կատաղի շուն մը զոր իւր փորձերուն ենթարկած էր, «Տեսէք, ըսաւ, որքան սիրուն է... Վերջապէս համառօտելով իմ աշխատութիւններս զոր վաղը պիտի ներկայացնեմ Ակադեմիոյ՝ հարկ եղած բացատրութիւններով, կը յուսամ թէ սակաւ առ սակաւ պատուաստուելով բոլոր շունները դիմադրող պիտի կարենան լինիլ, և շանց կատաղութիւնը թէպէտ հեռաւոր ժամանակի մէջ, բայց ապահովապէս, պիտի անհետանայ երկրիս երեսէն։ Ա՛ռ այժմ եթէ մէկը, զոր կատաղի շուն մը խածած է, կը հանձի ընդունիլ իմ երեք փորձերի պատուաստումներս, կրնամ վնաս բժշկել»։

ՕԴՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Մեծ և փոքր մուկերը ջնջելու պարզագոյն միջոցներէն մին է գաճն (ալէը), զոր պէտք է տարածել պընակի մը վրայ, յետոյ վրան ալիւր ցանելու է հաւասարապէս, այնպէս որ ալիւրի բարակ խաւ մը գոյանայ գաճին վրայ. այս սինակէն քիչ մը անդին երկրորդ պնակ մ'ալ դնելու է որ քիչ մը ջուր պարունակէ. Մուկերն ի տես ալիւրի կը վազեն և միւնոյն ժամանակ գաճն ի միասին կուտեն. երբ վերջն իրենց փորին կիզման իբր զովացուցիչ դեղ, վազեն ջուրին որ իրենց համար պատրաստուած է, գաճը կուռի անոնց աղեաց մէջ և այդ ճաշարանը կը լինի մահարան։

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կ. Պոլիս, 14 մայիս 1884

Միացեալ Ընկերութեանց կեդրոնական ժողովոյ Լթ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիւրակէ օր, 20 մայիս, ժամը ճիշդ 6 ½ ին, Դալաթիոյ կեդրոնական վարժարանին մէջ։

Կը խնդրուի ի Ձենջ որ հաճիք անպատճառ ներկայ գտնուիլ այն կարեւոր նստին։

Կեդրոնական ժողովոյ
Դեր-Նախագահ
Արշալոյսի Յովհաննէս
ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Բացումն 1834 տարւոյ չրջանի ի Դեր-Նախագահէ.
2. Ընթերցումն և վաւերացումն նախնոյն Աստենագրութեան.
3. Դիւանական թղթակցութիւն.
4. Տեղեկագիր Ցնօրէն ժողովոյ.
5. Հրաժարումն մեծագոյն մասի Անդամոց Ցնօրէն ժողովոյ. (Պոլսէն բացակայութեան պատճառաւ).
6. Ընտրութիւն նախաբննիչ դիւանաց.
7. Առաջարկութիւն 12 Երեսփոխանաց Օրակարգի խնդրոյ նկատմամբ որոշ մասնաւոր ի ներկայութեան ո՛ և է թերւոյ երեսփոխանաց։
8. Տեղեկագիր կրթական Դիւանի ի վերայ Ուսումնական Ցանկագրի.
9. Տեղեկագիր Ցնօրէն ժողովոյ (1882 ապրիլ 25 թուականն).
10. Գրութիւն 16 երեսփոխանաց.
11. Տեղեկագիր Արարատեան ընկերութեան հաշուեքննիչ Յանձնաժողովոյ։

(*) Մէյերոպ կը կոչուին անտեսանելի, մանրադիտական էակներ որք տեսնուած են այլ և այլ ախտերէ համակեալ կենդանեաց կամ մարդկանց արեան մէջ, ջրդունքին մէջ, ուղեղին մէջ, եւ։ Մէյերոպ, մանաւ ի՝ նշանակը զանէ, կ'ասի կը բաղադրեալ։

(*) Ժամը (էյէրոպ) կանոնաւոր հեւանդութեան մարմնոյ մէջէն քաշուած մէրոյ պարունակողագոյացութիւնը թէպէտ Պ. Բասթէօռ չէ գտած մէրոյ, բայց նշանաւոր է ժամերին մէջ անտեսանելի հատեր, կէսերու նման։ Այդ կէսերը հիւանդ ուղեղին մէջ գտնուած հեղուկ մասէն առած է, և առողջ կենդանիներ սպաննելով անոնց ուղեղէն նոյն հեղուկին մէջ աշխատած է մնակել, բայց ապարդիւն եղած են իւր ջանքերը։

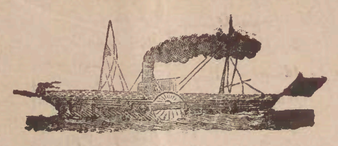

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՑԱԿ

1884 ՄԱՅԻՍ ԱՄՍՈՑ

(Բաց է կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղբէրէն կամարջ էնդող շրջենաւոց երթեւեկումներն ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
11 30	Նէնիմնայլէ Մեզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Նէնիքէոյ (Նէնիքէոյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	17
12 5	Նէնիքէոյ Աթէնիա Միրկէոն Պոյաճըքէոյ Ր. Հիսար Պէպէք (Ամբավուտքէոյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
12 45	Ր. և Ա. Գավազ Նէնիմնայլէ Մեզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Նէնիքէոյ (Նէնիքէոյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	32
1 35	Նէնիքէոյ Աթէնիա Միրկէոն Պոյաճըքէոյ Ր. Հիսար Պէպէք (Ամբավուտքէոյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	34
2 15	Նէնիմնայլէ Մեզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Նէնիքէոյ Աթէնիա Միրկէոն Պոյաճըքէոյ Ր. Հիսար Պէպէք (Ամբավուտքէոյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	24
4 15	Նէնիմնայլէ Մեզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Նէնիքէոյ Աթէնիա Միրկէոն Պոյաճըքէոյ Ր. Հիսար Պէպէք Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ	33
6 15	Նէնիմնայլէ Մեզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահճէ Նէնիքէոյ Միրկէոն Գանդրճա Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլի Ամբավուտքէոյ Զէնիլիէէոյ Պէյլերպէյ Օրթաքէոյ Գուլգունճուք Պէշիկթաշ Խանիւտար	4
8 15	Ա. և Ր. Գավազ Նէնիմնայլէ Մեզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Պէյգօզ Նէնիքէոյ Միրկէոն Պոյաճըքէոյ Ր. Հիսար Պէպէք Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ	20
10 —	Մեզարպուրնուէն Պէյլիքտերէ Թարապիա Նէնիքէոյ Միրկէոն Ր. Հիսար Ամբավուտքէոյ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Պէյգօզ)	34

Սրնավորդիէնէն կամարջ էնդող շրջենաւոց ժամերը

10 45	Պէպէք Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ	33
11 30	Պէպէք Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ	21
12 10	Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ	4
12 40	Պէպէք Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ Գալաթաշ	33
1 30	Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ	23
2 10	Պէպէք Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ Գալաթաշ	17
3 —	Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ	32
3 30	Պէպէք Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ	23
4 15	Ամբավուտքէոյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէոյ Պէշիքթաշ Գալաթաշ	17
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	25
11 10	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	4

Ախոռկոն եղբէրէն կամարջ էնդող շրջենաւոց ժամերը

11 —	Վանիքէոյ Զէնիկէքէոյ Պէյլերպէյի Գուլգուլնճուք Գալաթաշ	34
11 30	Պէյգօզ Բաշապահճէ Ր. Բաշամնայլէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի (Գանտիլիի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
12 5	Գանտիլի Վանիքէոյ Զէնիկէքէոյ Պէյլերպէյի Գուլգուլնճուք	22
1 15	Գանտիլի Վանիքէոյ Զէնիկէքէոյ Պէյլերպէյի Գուլգուլնճուք	2
1 30	Պէշիքտերէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի (Գանտիլիի նաւամատոյցը շրջենաւի հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէոյ Զէնիկէքէոյ Պէյլերպէյ Գուլգուլնճուք խանիւտար)	20
2 30	Գանտիլի Վանիքէոյ Զէնիկէքէոյ Պէյլերպէյ Գուլգուլնճուք խանիւտար (բացի ուրբաթէն)	22
3 30	Գանտիլի Վանիքէոյ Զէնիկէքէոյ Պէյլերպէյ Գուլգուլնճուք Պէշիքթաշ	2
4 15	Պէյգօզ Բաշապահճէ Ր. Բաշամնայլէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի Վանիքէոյ Զէնիկէքէոյ Պէյլերպէյ Գուլգուլնճուք	25
8 45	Պէշիքտերէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի Վանիքէոյ Զէնիկէքէոյ Պէյլերպէյի Գուլգուլնճուք խանիւտար (ուրբաթի օրերը Ր. Բաշամնայլէ)	22
10 30	Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց է կիրակի օրերէն) կամարջէն Եւրոպական եղբէր երթեւեկող շրջենաւոց ժամերը

12 45	Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Ամբավուտքէոյ Ր. Հիսար Միրկէոն Նէնիքէոյ Թարապիա Պէշիքտերէ Մեզարպուրնու Նէնիմնայլէ	21
1 30	Գալաթաշ Խանիւտար Պէշիքթաշ Գուլգուլնճուք Օրթաքէոյ Պէյլերպէյ Զէնիկէքէոյ Ամբավուտքէոյ Գանտիլի Ա. և Ր. Հիսար Գանդրճա Միրկէոն Նէնիքէոյ Բաշապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէշիքտերէ Մեզարպուրնու Նէնիմնայլէ	4
2 30	Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Գուրուչէշմէ Ամբավուտքէոյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէոն Նէնիքէոյ Թարապիա Պէշիքտերէ Մեզարպուրնու Նէնիմնայլէ	33
5 —	Գալաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Գուրուչէշմէ Ամբավուտքէոյ Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճըքէոյ Էմիրկէն Աթէնիա Նէնիքէոյ Պէյգօզ Թարապիա Պէշիքտերէ Մեզարպուրնու Նէնիմնայլէ և Գավազներ	20
6 45	Խանիւտար Պէշիքթաշ Գուլգուլնճուք Օրթաքէոյ Պէյլերպէյ Զէնիկէքէոյ Ամբավուտքէոյ Գանտիլի Ր. Հիսար Գանդրճա Միրկէոն Նէնիքէոյ Թարապիա Պէշիքտերէ	22
8 15	Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Ամբավուտքէոյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէոն Նէնիքէոյ Թարապիա Պէշիքտերէ Մեզարպուրնու	34
10 30	Ր. Հիսար Պոյաճըքէոյ Միրկէոն Աթէնիա Նէնիքէոյ Թարապիա Պէշիքտերէ Մեզարպուրնու Նէնիմնայլէ	32
11 10	Նէնիքէոյ Թարապիա Պէշիքտերէ Մեզարպուրնու Նէնիմնայլէ	20
11 30	Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճըքէոյ Միրկէոն Աթէնիա Նէնիքէոյ	25

Կամարջէն Ամբավորդիէնէ եղբէր երթեւեկող շրջենաւոց ժամերը

12 —	Ուղղակի Պէպէք	33
1 —	Ուղղակի Ամբավուտքէոյ	23
1 30	Ուղղակի Պէպէք	17
2 30	Ուղղակի Ամբավուտքէոյ	32
3 —	Ուղղակի Պէպէք	23
3 45	Ուղղակի Ամբավուտքէոյ	17
9 50	Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Գուրուչէշմէ Ամբավուտքէոյ Պէպէք Ր. Հիսար (Վասիֆ էֆէնդի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
10 30	Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Գուրուչէշմէ Ամբավուտքէոյ Պէպէք	4
11 5	Գալաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Գուրուչէշմէ Ամբավուտքէոյ Պէպէք (Նէնիքէոյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
11 45	Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Գուրուչէշմէ Ամբավուտքէոյ Պէպէք	34
12 —	Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Գուրուչէշմէ Ամբավուտքէոյ	4

Կամարջէն Ախոռկոն եղբէր երթեւեկող շրջենաւոց ժամերը

12 —	Խանիւտար Գուլգուլնճուք Պէյլերպէյ Զէնիկէքէոյ Վանիքէոյ Ա. Հիսար Գանդրճա Պէյգօզ Նէնիքէոյ	34
12 45	Ուղղակի Գանտիլի	
2 —	Ուղղակի Գանտիլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	2
2 45	Խանիւտար Գուլգուլնճուք Պէյլերպէյ Զէնիկէքէոյ Վանիքէոյ Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէ Պէյգօզ (ուրբաթ օրերը Ր. Բաշամնայլէ)	22 23
3 —	Ուղղակի Գանտիլի	2
9 30	Գալաթաշ Պէշիքթաշ Գուլգուլնճուք Պէյլերպէյ Զէնիկէքէոյ Վանիքէոյ Գանտիլի (Գավազներ գացող շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Ռիֆաթբաշա Բաշապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Մեզարպուրնու Գավազներ	17
10 40	Գալաթաշ Գուլգուլնճուք Պէյլերպէյ Զէնիկէքէոյ Վանիքէոյ Գանտիլի (Գանտիլի նաւամատոյցը Պէյգօզի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10	Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Ր. Բաշամնայլէ Բաշապահճէսի Պէյգօզ	23
11 40	Գալաթաշ Գուլգուլնճուք Պէյլերպէյ Զէնիկէքէոյ Վանիքէոյ	21

Այն ուրբաթ շրջենաւ մը կամուրջէն ժամը 3 45ին մեկնելով Պէշիքթաշ Օրթաքէոյ Գուրուչէշմէ Ամբավուտքէոյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէոն Նէնիքէոյ Թարապիա Պէշիքտերէ և Մեզարպուրնու պիտի հանդիպի և անոնց ժամը 3 30ին մեկնելով և յետոյ Դուամամայլիները հանդիպելով պիտի իջնէ ի Կարաքէօյ։

ԻՄԻԿԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՄԻԿԻՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՄԻԿԻՏԱՐ	
11 —	6 20 Պէշիք	11 25	7 —
11 45	7 —	12 — Գէկնճ*	8 15
12 30	8 10 Պէշիք	12 45	9 — Պէշիք
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Պէշիք
2 —	10 — Պէշիք	2 20	10 25 Գէկնճ*
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Պէշիք	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Պէշիք	11 45 Գէկնճ*	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Պէշիք	12 5 Գէկնճ*

(* Այս շրջենաւները Հրեից տօներուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՄԻԿԻՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՄԻԿԻՏԱՐ	
11 15	— —	11 10	— —
12 —	7 —	11 55	7 —
12 45	8 10 Պէշիք	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Պէշիք
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Պէշիք
3 45	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Պէշիք	11 5
5 10 Պէշիք	11 25 Պէշիք	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Պէշիք	— —	6 15 Պէշիք	— —

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 — Հարեմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 30 Հարեմէն Սալաճագ
11 — Հարեմէն Սալաճագ
1 45 Կամուրջէն Հարեմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 15 Կամուրջէն Հարեմ անտի Սալաճագ
10 45 Կամուրջէն Հարեմ անտի Սալաճագ

ԻՄԻԿԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ

ԵՒ ԳԱԼԱԹԱՅԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌՈՒԱԾՔԱՅ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45 Իսկիւտարէն Գալաթաշ Սիրքէճի
4 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 15 Իսկիւտարէն Գալաթաշ
3 15 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
4 45 Սիրքէճիէն Գալաթաշ Իսկիւտար
10 45 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Գալաթաշէն Իսկիւտար

ԻԼԱՆ

ԹԱՆՋԻՆԷԼԻ ԹԱՍՍԱՑԻ ՇԱՀԱՆԷ

Հաթաղ անպարբերն պիր սէնէլիք իտարէսի իչուն ալընճաղ էլէնմիշ Սիլիվրի վէ Մէլանիկ քէօմիւրինին պէհէր ճէսիտ եիւղ գէյէսի օթուզ եէտի, վէ սրբա քէօմիւրինին տաքի եէկիրմի եէտի զրուչա թալիպի իւզերինէ օլուզ՝ սօն դարբը դաթիսի իչում մայիս բուսինին օն տագուզնճը ճիմա իրթէսի կիւնի վի բիլդճէ լինէն՝ եէվմի մէզբիւրէ խազինէի խասայի չահնէյէ պուլունմայէրի իլան օլունուր։

300 մայիս 15 2—3

ԻԼԱՆ

ԼԱՆԷԹԼԻ ԳԸԶ

ՄԻԻԹԷՐՃԻՄԻ Տ. ԱԴԱՄԵԱՆ

(Թէրճիմանը Էֆէնտիրէ Ռիֆրէթաւրտան էրբաշ)

Էմիլ Բիլպուրկուն իչպու տիլպէր թէէլիֆքէքտէսի պուլունան հիքայէ պալատէ մուհարբէր զաղէթատա բէյ տէր բէյ տէրճնուտէն օսնրա, այրճա վէ իքի ճիլտէ միւգասէմ թապ օլունուպ եէտք իտարէմիզէ թէրքօլունտուզունատան, քիթապը մէզբիւր ճիւմլէ քիթապճը տիւքանլարընտա վէ պազը զաղէթա սաթըճըլարընտա վէ պայլըճա քիթապը մէզբիւրին իտարէսինի տէր էօսէտ իմմիշ պուլունան Պահճէ գաբուսունտա Ադամլեան Ցանգը ադանրն սուճի տիւքանընտա պէհէր ճիլտի 10 ար զուրուչա ֆիրուսթ օլունուր։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ Պ. ԵՒ Հ. ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ գեղաճառութեան եւ գեղագործութեան դաշնելով հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլալնիս յայտնի է մեր պատուաբաժան յաճախորդաց և բոլոր հասարակութեան։ Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիրութիւն մ'ըլլալու համար, գեղարան մը բանալ փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Պոլսոյ Եէնի–Ջամի փողոցի 26 թիւ մթերանոցէն զատ՝ Նոյնպէս Կ. Պոլիս կամուրջին դիմացը 77 թիւ «Գ. եւ Հ. Քիւչիւքեան եղբարք» անուամբ գեղարան եւ մթերանոց (տէբօղիթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու զանազան գեղերը, մեծ խնամով չինուած, եւ ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին։ Այսոյնմէ զատ ամէն տեսակ գործածուած զանազան տեսակ գինի, ազնիւ ձկան իւղ, Նորվէկիոյ չոքոլա, քօնեաք եւ ուրիշ ըմպելիք մինչեւ կը գտնուին։ Եկած գեղագիրք խպոյն թարմ դեղերով, և մեծ խնամով կը պատրաստուին։ Այսոյնմէ զատ գեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ սենեակ որոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր գեղարանը գալով, ամեն գերպով օգուտ կը տեսնեն։

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆ

ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայկական գեղագրութիւնն «Փարիզեան տպագրութիւնն» ժամանակէ մ'ի վեր սպառած լինելով այս անգամ նորա զգալի պակասն լցնելու առաջադրութեամբ հրատարակուած է «Հայկական գեղագրութիւն» յորում կամաւորին գործածական և զարդարուն ամենատեսակ գրեր նաեւ ֆրանսերէն զանազան տեսակ գրեր՝ իբրեւ կարեւոր յաւելուած։

Հակառակ թղթին ապնութեան և վիմագրութեան մասին տարուած մեծ խնամոց՝ խիստ աժան գնով կը վաճառուի 3 դրչի։

Կը գտնուի մասնաւորապէս Աբրահամեան և Դավաֆեան գրատուներն։

ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՄԻԻՄԱՐԼԻՍԻ ԻՄԼԱ

Է Պէս Վրթանաց

Օսմանեան լեզուին ուղղագրութիւնը գիւրին եղանակաւ մը սովորելու համար պատրաստուած է սոյն դասագիրքը։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 3 գահեկան։

ԱԶԴ

Ընտանիք մը կայ, որոյ հայրը Ազգին բազմաչխատ և արգիւնաւոր դասատուներէն մին է, և որոյ անդամք կարող են Երկսեռ վարժարանի մը ուսանողաց գրեթէ մեծագոյն մասն աւանդել, և մաքուր գիր և ընտիր ասղնեգործութիւն ալ սովրեցնել։ Կը յուսացուի թէ սոյն ընտանիքն կրնայ օդտակար լինիլ դաւառի մը։

Պէտք ունեցողը կը հրաւիրուի առխմագրութիւն լրագրոյս։

ԴԱՐԵԱՆ ՄԻ ԱՍՈՒՊ

ՆՈՐԱՎԷՊ

Դրէց. Օր. Մնդէ

Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան։ Կը գտնուի Պոլսոյ Հայ գրավաճառաց քով։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թ. ԹԷՔԷՋԵԱՆ

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Գին 3 գահեկան

Վարժարանաց և շատ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ կը լինի։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակն, Կալաթա, Կէօչէ օղլու խան թիւ 12։

Այս գասագրքին վաճառումէն գոյացած շահուն մի մասը Հայոց Միացեալ ընկերութեանց յատկացեալ է։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Գրեց

Դրէէր Զէլէնկիրէ

Կը ծախուի Ե. Զինճիրճեան գրատուն Մահմուտ փաշա թիւ 239։

Գին 10 գահեկան

Կը գտնուի նաև Բերա Վէյսի գրատունը։

Աւրսնատէր, Ս. ՏՈՒՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԵՒ

Գալաթիա, Քիւրքճիլէր փողոց, թիւ 41